ISSN 2618-6047

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

545. SAYI MAYIS 2022

FİYAT: 17 TL

TEKNOLOJİ DOPAMİNİZM'DİR

DÜNYA UZAYDA NASIL VE NE KADAR HIZLI İLERLİYOR?

HUZUR SATIN ALINIR MI?

BAYRAMI BAYRAM GİBİ KUTLAYALIM

KUŞKUCU EBEVEYNLİK

BETON TAMİRCİSİ BAKTERİLER

İNTERNETTE

EN DERİN SIRLARIMIZ DA KAYDEDİLİYOR MU?

Sizlerle

Mayıs 2022

Merhaba değerli dostlar,

Çok bereketli ve kazançlı bir ay olan Ramazan'ı geride bıraktık. Ya da hakkalyakîn yaşamayı ifade eden anlamıyla idrak ettik. Rabbimiz seneye de daha çok istifade edeceğimiz bir Ramazan idrak etmeyi nasip etsin.

Oruçla sabrımız, namazla itaatimiz, iftar ve sahurlarla şükrümüz olgunlaştı. Farketmeden bir kemal ve saflaşma süreci yaşadık. Ne mutlu bizlere, ne kadar büyük nimetlere erdiğimizi yâd edip şükredelim, şimdiden sonra da bu kazanımlarımızı devam ettirelim inşaallah.

Çünkü sabra da şükre de, tefekkür ve tevekküle de her zaman ihtiyacımız var. Yoksa bu çalkantılı dünya yolu nasıl geçilir, imanın verdiği güç olmazsa insan dengesini nasıl koruyabilir.

İmanla mazhar olduğumuz nurlara, ekmekten, sudan, hatta havadan daha fazla muhtacız.

Rabbimiz en muhtaç olduğumuz, hayatımızı hayat yapacak bilgiyi, Yüce Kelâmı Kur'an'da veriyor bizlere: "Kalpler ancak Allah'ı anmakla mutmain olur." Buna huzur bulur, olgunlaşır anlamları da verilmiş.

Elbette kalbimizi tatmin edecek, doyuracak, huzura kavuşturacak ve olgunlaştıracak zikir, sadece dilde kalan bir anmak olamaz. Çünkü Rabbimiz bizi yaratan ve yaşatmaya devam eden olarak bize şah damarımızdan daha yakın, içimizi de dışımızı da bilen, bizi koruyup gözeten O, her an rahmetiyle bizi biz yapan O...

Böyleyken, Allah'a bu kadar muhtaç iken, Ondan gafletin başımıza saracağı ıstıraplardan ancak Allah'ı hatırlayıp da korunabilir ve kurtulabiliriz. Ondadır her derdin dermanı, Ondandır her musibetin felahı...

Madem Ramazan ayında bu manevi havayı soluduk, şimdiden sonra da her daim Allah'a muhtaç olduğumuzun şuuruyla, emniyet içinde Allah'ı zikrederek yürüyelim.

Çünkü, bizi yaratan Halık, bizi yaşatan Hayy, doyuran Rezzak, şifa veren Şafi, suret veren Musavvir, merhamet eden Rahman, hidayet veren Hâdi, gördüren Basîr, duyduran Semi', koruyan, gözeten Müheymin, ayakta ve hayatta tutan Kayyum'dur O... Her an Onun esmasının tecellisi devam ettiği için varlığımız devam ediyor, Allah hatırlatmasa ismimizi unuturuz...

Öyleyse her halimizde Allah'ın sayesinde iyiliklere erdiğimizin ve kötülüklerden korunduğumuzun şuuruyla ve bunu da Rabbimize karşı dile getirerek Onu analım.

Yani biz ayna gibiyiz; Nurların Nuru olan Rabbimize yönelmezsek karanlığa düşeriz. İşte kalbimizi doyurmanın, olgunlaşmanın, huzur bulmanın yegâne formülü... Rabbimiz hepimize bu şuurla yaşama gayreti versin.Amin.

...

Bir Zafer sayımız Rabbimizin lütfuyla elinizde, gerek emeği ve katkılarıyla, gerekse abone olarak destek olan tüm dostlarımıza teşekkür ve dua ediyoruz. Rabbimiz hayırlarımızı artırsın.

...

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ın...

— Editör

zafer
Ulusal Süreli Yayın
Mayıs, 2022 / Sayı: 545
Fiyatı: 17 TL (KDV dahil)
İmtiyaz Sahibi:
Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği
İktisadi İşletmesi
Şirket Adına Yetkili: Cavit Çağlar
Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Sefa Saygılı
Yazı İşleri Müdürü ve Editör: Suat Ünsal
Kapak Grafik-Tasarım: Mücahit Taşkın
Abone Servisi: Betül Büken - Sibel Aydın - M. Çağla Karaca
abone@zaferdergisi.com
Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi
Adres: Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya
Abone Merkezi ve İletişim Adresleri
Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya
www.zaferdergisi.com / zaferabone@gmail.com
İRTİBAT TELEFONLARI: 0 549 505 60 01 - 02 - 03
Nasıl Abone Olabilirsiniz?
Dergimize abone olmak ve yenilemek için telefonla arayabilirsiniz.
zaferabone@gmail.com adresine
isim, adres, telf. ve e-mail bilgilerinizi yollayabilirsiniz.
Abone Ücretleri
Yurt İçi abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): **200 TL** /KDV dahil
Yurt Dışı abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Avrupa **60 EURO**
ABD: **70 USD** - Avustralya: **80 AUD**
Abone Ücretini Nasıl Ödeyebilirsiniz?
1- Kredi kartı numaranızı bize bildirerek ya da internet sitemizden ödeme yapabilirsiniz.
2- Bir PTT şubesine giderek POSTA ÇEKİ hesabımıza yatırabilirsiniz. (Lütfen posta çeki üzerine isminizi yazmayı unutmayınız.)
POSTA ÇEKİ HESAP NO: 170 880 68
Alıcı adı: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi
3- Ayrıca aşağıdaki BANKA HESAP nolarına abone ücretinizi ödeyebilirsiniz.
Banka Hesap numaraları
Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi
TL HESAP NUMARALARI
(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)
-Kuveyt Türk Katılım Bankası İBAN: **TR18 0020 5000 0957 7519 4000 01**
-Türkiye Finans Katılım Bankası İBAN: **TR59 0020 6001 0903 7795 3900 01**
EURO ve USD HESAP NUMARALARI
(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)
-Kuveyt Türk Katılım Bankası
EUR: TR07 0020 5000 0957 7519 4001 02 BIC/Swift Code: KTEFTRIS
USD: TR34 0020 5000 0957 7519 4001 01 BIC/Swift Code: KTEFTRIS
Baskı-Cilt: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mahallesi Güvercin Caddesi No:3/1 Baha İş Merkezi, A Blok Kat:2 34310 Haramidere/İstanbul
www.mega.com.tr Tel: 0 212 412 17 00 Sertifika No: 44452

içindekiler

SATIR / ARASI

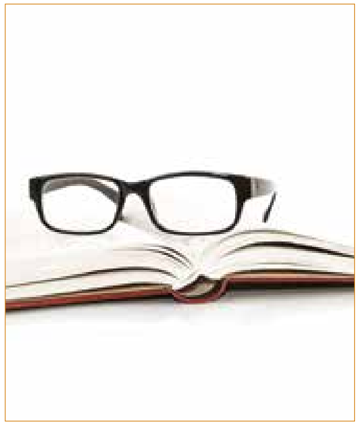
Nurettin Topçu, merhametin kaybını insanlığın kaybına eşitliyor, merhametsizliği varlıktan nasipsizlik olarak tanımlıyor:

"İnsan kendi cevheri olan merhameti kaybettikten sonra acaba var mıdır?"

Ben menekşelerin yapraklarını birkaç aylık çocuğun pembe yanaklarını okşar gibi okşayanlar gördüm.
— Cahit Zarifoğlu

Uzağı düşünmeyen, üzüntüye yakındır.
— Konfüçyüs

Çocuğun yetişme çağlarında okudukları, kirpikleri gibidir, gözlerinde kalır. Benzer olaylarda anımsar onları. Diyebilirim ki onlar, aile nüfusuna yazılmışlardır. Baba, ana, amcanın yanında, onlara da göz ağrıları diyebiliriz. Unutulmazlar. Bütün ayrıntıları ile bizde kalırlar.

İlkokul 3'te iken, bir öğretmen Çanakkale Boğazı'nı anlatırken sağdaki sıralarla soldaki sıralar arasını göstermişti. 88 yıl sonra onu size taşıyorum. O boğazın varlığını anlatmak için ne güzel bir seçimdi.

İnsan kumbara kutusu gibidir. Anlatılanlar içerde kalır.

— Fazıl Hüsnü Dağlarca

İçimizde korkunun tohumları da durur, merhamet, aşk ve nezaketin tohumları da...
Hangisine su verirsek o büyür.
Neyin yeşereceği bizim seçimimiz.
O halde dostum "Bırak hakikat incitsin seni, bir yalan avutacağına,
bırak kendin olduğun için sevmesinler, başkası olduğun için alkışlayacaklarına.."

— Prof. Dr. Kemal Sayar

Şunu bil ki gül olan yerde diken de olur. Büyük incilerin bulunduğu yerde de köpekbalığı yaşar. Dünya zevklerinin ardınca ecel akrebi ve cennet bahçesinin güzelliklerinin önünde dert duvarı vardır.

— Sadi Şirazi

Düşüncemizle şekilleniriz. Ne düşünüyorsak o oluruz.
Zihin temiz olduğunda mutluluk onu hiç bırakmayan bir gölge gibi takip eder.

— M. Gandi

Görünüşe bakılırsa senin bütün problemin, yeterlilik gafletine düşmen...
— Alexis Carrington

Gün, misafirinizdir.
Hürmet edin ki, gidince iyiliğinizi söylesin.
— Hasan-ı Basrî

Herkesin bir yeteneği vardır.
Ender rastlanan, yeteneğini, gittiği zorlu yollarda izlemek için gereken cesarettir.
— Erica Jong

Dünya Uzayda Nasıl ve Ne Kadar Hızlı İlerliyor?

ASLINUR BAHAR

Dünya, kendi ekseni etrafında (ekvatorda) saatte 1670 kilometre hızla döner.

Güneş'in etrafındaki yörünge hızı ise 107.226 km/saattir.

Bunu daha ayrıntılı hesaplarsak: Uluslararası Astronomlar Birliği'ne göre, Dünya Güneş'e 149.597.870 kilometre uzaklıktadır. Güneş'in etrafındaki yörüngemizi bir çember olarak varsayarsak, bu uzaklık çemberimizin yarı çapıdır. Bir yıl içinde Dünya, Güneş'in çevresinde yaklaşık 940 milyon km uzunluğunda bir çemberde yolculuk yapar. Hız, geçen süre boyunca kat edilen mesafeye eşit olduğu için, 940 milyon km'nin 365,25 güne bölünmesi ile bir günlük hızı bulunur ve bu sonuç da 24 saate bölünerek saatlik hızı hesaplanır. Böylece, Dünya bir günde yaklaşık 2.6 milyon km veya saatte 107.226 km yol alıyor denilebilir.

Güneş Sistemi, Samanyolu Galaksisi İçinde Nasıl Hareket Eder?

Güneş Sistemi'nin de Samanyolu içinde kendi yörüngesi vardır.

Samanyolu, en az 100.000 ışık yılı çapındadır. Yani bir ışık demetinin Samanyolu Galaksisini baştan sona katetmesi 100.000 yıl sürer.

Stanford Üniversitesi Güneş Sistemimizin, Samanyolu'nun yarıçapının ortalarında olduğunu ifade ediyor. Bu ise Güneş'in, Samanyolu Galaksinin merkezinden yaklaşık 25.000 ışık yılı uzaklıkta olduğunu gösterir. Güneş Sistemi ve dolayısıyla Dünya, Samanyolu içindeki yörüngesinde, saniyede 200 km hızla ya da ortalama 720.000 km/saat hızla hareket ediyor denilebilir. Bu kadar yüksek hızla hareket ettiği halde, Güneş Sisteminin Samanyolu merkezi etrafında bir turu yaklaşık 230 milyon yıl sürer. (Resim 1)

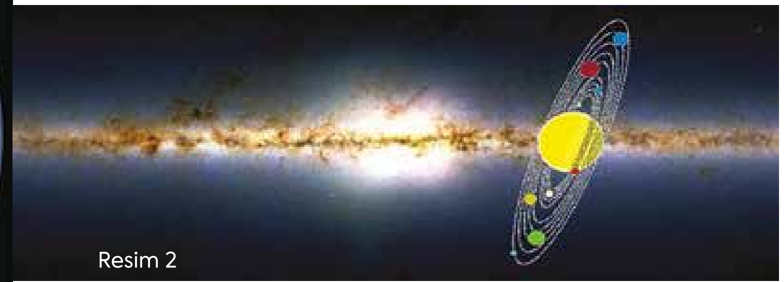
Resim 1

Evet, Güneş Sistemimizin, Samanyolu Galaksisinde tam bir dönüşünü tamamlaması yaklaşık 230 milyon yıl sürüyor. Yani Samanyolu yörüngemizde, bu konumda olduğumuz bir önceki seferde, Dünya üzerinde ilk dinozorlar daha yeni görülmeye başlıyordu.

Bir başka ilginç gerçek, Güneş Sistemimizin galaksimiz içinde düz olmamasıdır. Gezegenlerin yörünge yönü, Galaksimiz ile aynı hizada değil, eğiktir. (Resim 2)

Samanyolu Galaksisinin de Yörüngesi Var

Samanyolu gökadamız da kendisi 2.1 milyon km/saat hızla hareket ediyor. Samanyolu ve en yakın galaksi Andromeda, yaklaşık olarak saniyede 112 km hızla birbirlerine doğru yaklaşıyor ve takribi 4 milyar yıl içinde birleşecekleri hesaplanıyor.

Resim 2

Eğer kıyamet kopmaz da iki galaksi arasındaki birleşme, yani çarpışma gerçekleşirse, bunun dünyadan nasıl görülebileceği konusunda şöyle görseller üretilmiş. (Resim 3)

...

Görüyoruz ki atomlardan galaksilere kadar evrendeki her şey muazzam hızlarla hareket halindedir. Bu büyük hızlarda ve çok hassas dengelerle kâinat devam etmekte ve Allah'ın (cc) ilmini, iradesini ve kudretini göstermektedir. Âlemler Rabbinin yarattıklarını bile anlamakta zorlanan, algılayamayan insanın bu durumda söyleyeceği en güzel sözü, Allah Resulü duasında özetlemiş:

"Ey kalplerin kemâlini idrak ve ihâta edemediği, / Ey idraklerin sıfatlarını kavramakta acze düştüğü, / Ey fikirlerin, kibriyasının (büyüklüğünün) hakikatine ulaşamadığı, / Ey her şeyde Kendisini tanıtan deliller açıkça görülen..." (Cevşen Duası, Fıkra, 86)

Resim 3

...

Kur'an'da pek çok âyette göklerin yaratılışında ve düzene konuşundaki dengeye dikkat çekiliyor. Bu denge, çekim kuvveti, elektromanyetik kuvvet, nükleer kuvvet, zayıf kuvvet başta olmak üzere pek çok etkileşmeyi içine alan ve son derece ince ve duyarlı bir hesap üzerine kurulmuştur. İşte insandan beklenen de, gerek kâinattaki kanunlara, gerekse dinin emir ve yasaklarına uygun hareket ederek âlemdeki bu dengeyi gözetmesi, yaratılışa ters düşmemesi, her şey Allah'a itaat halindeyken onun isyan edenlerden olmaması.

Şimdi konuyla ilgili âyetlerden bazılarını aktaralım:

"O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece 'ol' der, o da hemen oluverir." (Bakara 117)

"Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka ilahlar olsaydı, kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu. Demek ki, Arş'ın Rabbi Allah, onların nitelemelerinden uzaktır, yücedir." (Enbiya, 22)

"O'nun kürsüsü (hâkimiyeti), bütün gökleri ve yeri kaplayıp kuşatmıştır. Gökleri ve yeri koruyup gözetmek O'na güç gelmez. O, yücedir, büyüktür." (Bakara, 255)

"Şüphesiz Allah, gökleri ve yeri, yok olup gitmesinler diye (kurduğu düzende) tutuyor. Andolsun, eğer onlar (yörüngelerinden sapıp) yok olur giderlerse, O'ndan başka hiç kimse onları tutamaz." (Fâtır, 41)

"Göklerde ve yerde nice deliller vardır ki yanlarına uğrarlar da onlardan yüzlerini çevirerek geçerler." (Yusuf, 105)

"Onlar göklerdeki ve yerdeki sınırsız hükümranlık ve nizama, Allah'ın yarattığı her şeye, ecellerinin yaklaşmış olabileceğine hiç bakmadılar mı? Peki, bundan sonra artık hangi söze inanacaklar?" (A'raf, 185) ❖

Kuşkucu Ebeveynlik

PROF. DR. KEMAL SAYAR

Farklı kültürler farklı biçimlerde çocuklarını yetiştirir ve kültürlerin birbirinden çok şey öğrendiği bir dünyada, bir tarzın diğerine daha üstün olduğu söylenemez. Hasılı kelam, kuşkuları bırakalım, bırakalım çocukları da, çocuk olsunlar.

Günümüzde çocuk yetiştirmek giderek zorlaşıyor. Çocuğumuzu nasıl doğru yetiştireceğimiz hakkında her kafadan ayrı bir ses çıkıyor, tavsiye, nasihat ve her cinsten uzman görüşü havada uçuşuyor. Bu bilgi seli, ebeveynlerin kafasını daha fazla karıştırıyor. Anne babalar, günümüzde önceki çağlardan çok daha kaygılı. Çocuğumuzun bahçede oynamasına izin vermek aklımıza bile gelmiyor, mahalle çoktan kayıplara karıştı ve sokaklar bize çok tekinsiz görünüyor. 24 saat boyunca çocuklarını gözlemek isteyen, onların güvenliği hakkında adeta saplantılı bir korkuya sahip olan anne babalar, ebeveynliği de yeniden tanımlıyor. Geçmişte iyi anne babalık dediğimiz zaman, çocukları beslemek, duygusal ve sosyal açıdan onların gelişmesine yardım etmek anlaşılırdı. Bugün iyi anne babalık aynı zamanda çocukların ne yaptığını yakından gözlemek anlamına geliyor. Uzmanlar, çocuklarımızın hiçbir zaman güvende olmadıklarını fısıldıyorlar bize. Çocukların kolayca incinebilen zayıf yaratıklar olduğu önermesi, kuşkucu ebeveynliğin yaygınlaşmasını sağlıyor.

Psikoloji içinde hakim görüş olan, çocukluk çağı ruhsal incinmelerinin yetişkin hayata taşınabildiği düşüncesi, anne ve babaların doğru ebeveynlik hakkındaki kaygılarını artırıyor. Ne yapmalılar ki çocukları sağlıklı yetişkinler olsunlar? Çocuklarının daha iyi eğitim almaları için kurstan kursa koşuşturan, onların her türlü duygusal ihtiyacı için emre amade bekleyen anne babalar; kendilerini çocuklarının her türlü ihtiyaç ve eğitimi konusunda baskı altında hissediyor. Artık çocuklarının duygusal ihtiyaçlarına azami derecede dikkat etmesi gereken öğretmen anne babalar olmaları gerekiyor. Duyarlı, esnek anne babalar.

Ebeveynler birbirlerini izliyor ve neyi ne kadar yaptıklarını karşılaştırıyor. Çocukların hayatlarının çeşitli etkinliklerle tıka basa doldurulması, sadece zaman kaybı değil fakat aynı zamanda zararlı da. Modern zaman çocuklarına hayal kurmak ve oyun oynamak neredeyse haram edildi. Bırakalım da çocuklar, hayatlarında eksik olan şeyi yapsınlar: Çocukluğu!

Çocuğun zayıf ve incinebilir olduğunu söyleyen sayısız uzmanla karşılaşılıyor ancak onun içindeki direnç ve mukavemete atıfta bulunan uzmanlar parmakla sayılıyor. Evet, çocuklar aynı zamanda büyük direnişçilerdir: Hayatın zorluklarına karşı koymakta bazen onların üstüne yoktur. Hayatın erken travmaları, sonraki yıllarda sağlanan olumlu destekle telafi edilebilir, geçmişin yaraları merhamet ve şefkatle iyileştirilebilir. Kimse çocukluğunun kurbanı değildir.

Direnç, direnebilme yeteneğinden fazlasıdır. O aynı zamanda nasıl yaşanacağını öğrenmek demektir. Bazen bedel ödeyerek öğreniriz. Aldığımız yumruklar, bizi bir sonrakine karşı daha güçlü kılar. Hayat ve neşenin, tabiri caizse 'çantada keklik' olmadığını, bu yüzden hayatın her anının anlam duygusunu tadarak, dolu dolu yaşanması gerektiğini fark ederiz. Bunun için muhtaç olduğumuz kudret yaratılışımızda mevcuttur. Ümitle sarılırız hayata, ümitle nefes alır veririz. Beckett'in o ünlü sözünde söylediği gibi, "bir daha dene, bir daha yenil, daha güzel yenil." Öğrenmesini bilirsek; engeller sıçrama tahtasına döner, kırılganlık zenginliğe, zayıflık güce, imkânsızlık imkâna inkılap eder.

Gelişimsel psikoloji ve psikopatolojinin Batı-merkezci doğasına da kısaca değinmek gerekir. Çocukluk hakkında pek çok sosyolojik çalışma yapılıyor. Çocukluk hakkında Batılı inançların, çocukları ve sorunlarını fazlasıyla tıbbi bir pencereden gördüğü dile getiriliyor. Batı kapitalizminin aşırı özgürlük vurgusuyla çocuk ve gençleri antisosyal davranışa özendirdiği, yıllar içinde ebeveyn otoritesinin de yok olmasıyla, aile içindeki sınırların kaybolduğu tartışılıyor.

Dünyanın Batılı olmayan bölgelerinde başka anne babalık ve başka türlü çocuk yetiştirme ve sevme biçimleri mevcuttur. Küresel bilgi akışı Batı'dan Doğu'ya olduğu için, biz Batılı normları doğru kabul eden eserlerden neyin doğru olduğunu öğreniyoruz. Oysa dünyanın doğusunda bir kaşını kaldırmasıyla çocuğuna çok şey anlatabilen babalar hala var ve bunun yanlış olduğunu kimse iddia edemez. Farklı kültürler farklı biçimlerde çocuklarını yetiştirir ve kültürlerin birbirinden çok şey öğrendiği bir dünyada, bir tarzın diğerine daha üstün olduğu söylenemez. Hasılı kelam, kuşkuları bırakalım, bırakalım çocukları da, çocuk olsunlar. ❖

Teknoloji Dopaminizm'dir!

PROF. DR. NEVZAT TARHAN

Bugünün çocukları teknolojinin içerisinde doğup büyüyor. Onlara teknolojinin doğru kullanımının 12 yaşına kadar öğretilmesi gerekiyor. Teknoloji bir anlamda bir dopaminizm... Çocuğa yasaklar koymak yerine gerekçelerinin anlaşılır biçimde anlatılmasının önemi büyük. Ev ortamında tatlı kurallar olması gerekiyor.

Ailelerin en büyük kaygısı: Çocuğumu nasıl kontrol edeceğim?

Günümüzde anne ve babaların en çok kaygılandıkları konuların başında çocukların teknolojiyle olan ilişkilerini nasıl düzenleyecekleri geliyor. Aileler çok haklı olarak çocuğun bu arzusunu nasıl kontrol edeceğini düşünüyor. Çünkü bu kuşak dijital ortama doğdu ve çocukların da en büyük ihtiyacı oyun. Çünkü oyun çocuğun en ciddi işi. En cazip oyun alanı da dijital oyunlar. Diğer sök-tak oyunlar daha zahmetli, oysa dijital oyunlar daha kolay. Onun için daha çok tercih ediliyor.

Çocuğa telefon ne zaman verilmeli?

Çok küçük yaşlardan itibaren kontrolsüz şekilde başlayan teknoloji kullanımı çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkiliyor. Geçmişe göre bu konuda toplum da daha bilinçlendi. Anne ve baba 3-4 yaşındaki çocuklarını konuşmadığı için getiriyor. Biz gecikmiş konuşma diye hemen otizmden şüpheleniyoruz. Bakıyoruz ki bütün gün evde televizyonda. Şimdi de çocuğa tablet veriyorlar. O çocuk bütün gün onunla uğraşıyor. Çocuk beyninde sözcük üretme ihtiyacı hissetmiyor. Orada çok iyi dinliyor, takip ediyor, oynuyor, vakit geçiriyor ve susuyor hemen.

Çocuklara 5 yaşına kadar yalnız tablet, tv, telefon verilmemeli. Ders durumuna göre okul zamanı bir saat, tatil zamanı ise 2 saat uygun olabilir. Bu kullanım da filtreli programlar kullanılarak veya ebeveyn gözetiminde olmalı. Kurallara uyan bir genç ise 12 yaşından sonra günlük 1-3 saat arası, 15-18 yaşına kadar kontrollü bir kullanım ideal olandır.

Dijital dünya ve teknoloji kültürü öğretilmeli!

Çocuğa teknoloji kullanımının kontrollü şekilde öğretilmesi çok önemli. Önemli olan bir de yaş var. 0-3 yaş ayrı, 3-6 yaş ayrı, 6-12 yaş ayrı, 12 yaş ve yukarısı ayrı değerlendirilmelidir. Çocuk ergenliğe girerken yani 11-12 yaş ergenliğin başlangıç yaşıdır. O yaşa kadar çocuğa bunun kültürünü öğretmeniz gerekir. Çocuğa bu yaşa kadar dijital dünya ve teknolojide iletişim kurmanın kültürünü öğretmediyseniz artık çok geç. Çocuğun medya okuryazarı olması gerekir. Bundan sonra öğretmeniz çok zor olur.

Anne ve babanın tutarlı tutumu önemli!

Çocuk 10-11 yaşına kadar anne ve babasını tartışmasız tek lider olarak görür. Burada da anne ve babanın tutarlı bir tutum izlemeleri gerekli. Anne ve baba burada çocuğuna çifte mesaj veriyorsa, iyi polis-kötü polis tutumu izleniyorsa bunun olumsuz sonuçları ortaya çıkacaktır. Örneğin baba çok özgür bir tutum izliyorsa, her şeye izin veriyor. Anne ise tam tersi çocuğu kontrol etmeye çalışıyorsa çocuk bencil bir şekilde yetişiyor. Çocuk çıkarına uygun olacak şekilde babayı kabul ediyor, anneyi dikkate almamaya başlıyor. Orada baba oğul koalisyonu oluyor ve anneyi orada tehdit gibi görüyor. Burada çocuğu sınırsız bırakırsanız anne ve babasına şiddet uygulamaya başlar. O nedenle anne ve babanın beraber hareket etmesi ve ortak bir dil kullanmaları gerekir.

Yasak koyulmamalı!

Şunu söyleyebilirim ki teknoloji kullanımında yasaklar bir işe yaramıyor... Çocuğa yasak deyip oynarken tablet ya da telefonu elinden almak ya da bilgisayarın fişini çekip kapatmak doğru bir yöntem değil. Çocuğa mutlaka gerekçeleri anlatılmalıdır. Eğer gerekçe açıklamadan yasaklarsak çocuk bunu haksız saldırı olarak algılıyor ve anne-babasına karşı düşmanlık başlıyor. Örneğin çocuk da ders çalışmayarak öç alıyor.

Çocuğa uzun vadeli düşünme becerisi öğretilmelidir

Çocuklar 12 yaşından önce her şeyi kısa vadeli düşünme eğilimi gösterirler. Ergenlikten sonra ise yavaş yavaş orta ve uzun vadeli düşünme becerisi kazanırlar. Uzun vadeli düşünme becerisi, stratejik düşünce, stratejik hedef belirleyip plan yapma becerisidir. Çocuk stratejik hedef planını bilmiyor ki, ergenlikten sonra öğreniyor. Bunu o çocuğa öğretmek gerekiyor.

Anı değil, 'an' da yaşa...

Kısa vadeli hedeflerle yaşayan ve duygularla hareket eden bir kimse anı yaşa der. Hâlbuki o 'Anı yaşa değil anda yaşa'dır. Çocuklarda geçmiş ve gelecekle ilgili hiçbir proje yapılmıyor. Çocuklar için gelecek projeksiyonu çalışılması lazım. Mesela çocuğa gelecekteki meslekle ilgili hedef koymak için motivasyon oluşturmak gerekiyor. Motivasyon oluşturmak için de onda istek uyandırmak lazım. İstek uyandırmak için de ihtiyaç hissettirmek lazım.

Teknoloji de dopaminizmdir...

Dijital oyunlar beyinde dopamin etkisi oluşturuyor. Sigara bağımlılığında aşırı nikotini beyin hücreleri ihtiyaç gibi talep ediyor. Buna haz, ödül yetmezliği deniliyor. Bağımlılıkta dopamin beklenen ödüllerle değil de beklenmeyen ödüllerle geliyor. Bu oyunlar da aynı özelliğe sahip. Beyin merak, hayret ve dopamin beklentisiyle oyuna kaptırıyor kendini. Teknoloji de dopaminizmdir. Dijital teknolojinin en büyük riski beyindeki dopaminin kolay salgılanması ve bağlamasıdır.

Takdir, onay ve övgü sözleri dopamin salgılatıyor

Çocuğun beyninde en çok dopamin salgılatacak şeyin oyunlar değil, anne ve babadan alacak takdir, onay ve övgü sözleridir. Bizim kültürümüzde ise anne ve baba o sözleri pek söylemiyor. Çocuğun kişiliği övülmemeli; kişiliği övülürse çocuk kibirli ve narsist olur ama davranış ve çabaları övülmeli. Çocuğun kişiliğini eleştirmeyeceksin.❖

Bayramı Bayram Gibi Kutlayalım

MEHMET PAKSU

Dini hayatımızda iki bayram vardır. Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı. Her iki bayramı da bizzat tespit edip belirleyen Peygamberimiz aleyhissalatü vesselam'dır.

Peygamberimizin bu bayramlarda neler yaptığı, nasıl geçirdiği, nelere izin verdiği, nelere ses çıkarmadığı da bellidir.

Hadis kitaplarında Peygamberimizin bayramlarda neler yaptığı, bayram günlerini nasıl geçirdiği genişçe anlatılıyor. Bayram gelince namazdan önce yeni, temiz ve güzel elbiselerini giyen Peygamberimiz, halkın arasına örnek bir görünümle çıkıyordu. Bayram namazını kıldıktan sonra sahabilerle bayramlaşıyor, onları, özellikle hanımları sadaka vermeye teşvik ediyor, *"Bugünler yeme içme günleridir"* buyuruyordu.

Bu arada dönemin kendi şartları içinde yapılan gösterilere ve oyunlara kendileri de bizzat eşiyle katılıyordu. Bu konuda örnekler Buhârî ve Müslim gibi dinin asli kaynaklarından olan hadis kitaplarında veriliyor.

"Bırak şarkı söylesinler Ey Ebu Bekir"

Bir gün, yaşanan bir hadisenin birinci derecede şahidi müminlerin annesi Hz. Âişe validemiz diyor ki:

"Kurban Bayramı'nın ilk üç gününden birinde idi. Resulullah (asm) yanıma geldi, karşımda Buâs Harbi üzerine ezgilerini def çalarak okuyan iki kız vardı. Resulullah (asm) yatağına uzanmış ve mübarek yüzünü çevirmişti. O esnada içeriye (babam) Ebu Bekir girdi. Ezgi söyleyen kızları görünce: 'Bu ne hal? Allah Resulünün huzurunda şeytan sazı öyle mi?' diyerek bana kızdı ve kızları azarladı. Bunun üzerine Resulullah (asm) ona dönerek: 'Ey Ebû Bekir, bırak onları söylesinler, her milletin bir bayramı vardır. Bu da bizim bayramımızdır' buyurdu. Onlar sohbete dalıp, ilgileri kesilince ben kızlara göz ettim çıktılar." (Buharî, Îdeyn, 3; Müslim, Îdeyn, 16.)

Dikkat edileceği gibi, def çalan ve ezgi söyleyen kızlar Peygamberimizin evinde ve huzurunda bulunuyorlar. Peygamberimiz sesini çıkarmıyor, izin veriyordu. Hz. Ebu Bekir müdahale etmeye kalkınca da, ona karşı çıkmakla kalmıyor, bunun bir bayram eğlencesi olduğunu dile getiriyor, eğlenmeyi bayramın bir parçası olarak görüyordu.

"Müsamahakâr tevhid dini"

Bayram günlerinde buna benzer bir başka eğlence ve oyun örneğini yine Hz. Âişe annemiz haber veriyor:

"Bir bayram günüydü, kulağımıza gürültü ve çocukların bağrışmaları gelmişti. Resulullah (asm) kalktı, kapıdan dışarı baktı. Oysa bu gelenler, çalıp oynayan Habeşli bir gruptu, kılıçları ve kalkanlarıyla oynuyorlardı. Çocuklar da etraflarında halka olmuş, onları seyrediyorlardı. Resulullah (asm) bana:

"Ey Aişe! Sen de gel, seyret." dedi.

"Resulullah (asm) kapıda durdu, beni arkasına aldı. Ben de başımı omzuna koymuş halde duruyor ve oynayanları seyrediyordum. Usanıncaya kadar böyle devam ettim. Bir ara 'Yeter mi?' dedi. 'Evet' dedim. 'Öyle ise çekil' dedi."

Hadisin bir başka rivayetinde de Efendimizin, Hz. Aişe'nin kendi arzusuyla seyre son verinceye kadar bakmasına müsaade ettiği belirtilir. (Buharî, Salat, 69, Îdeyn, 2; Müslim, Îdeyn, 17)

Bu konuda Hz. Âişe, Peygamberimizin şöyle buyurduğunu da haber verir: *"Yahudiler, dinimizdeki genişliği görsünler. Ben, müsamahakâr tevhid dini ile gönderildim."*

Rasulullah: "Müslümanlar şakalaşsın"

Saadet Asrında görülen ve uygulanan bayram eğlencelerindeki bu genişlik ve müsamaha, zaman içinde ilerleyen yıllarda kısıtlanmış ve daraltılmış olsa gerektir ki, İbni Mace'nin rivayetine göre, sahabeden Iyâz bin el-Eş'arî, bugün Irak topraklarında bulunan Enbâr'da bulunduğu sıralarda, bir bayram gününün sönük geçmesine üzülmüştü de oradakilere şu sözleri söylemekten kendini alamamıştı:

"Neden Resulullahın (asm) huzurunda oynandığı gibi siz de oyunlar oynamıyorsunuz, şaşıyorum." (İbni Mâce, İkame, 163)

İbni Kuteybe, eğlence isteğinin insanın yaratılışında var olduğunu, yaratılış ve huylara ise karşı gelinemeyeceğini söyler ve delil olarak şu hadisi nakleder:

"Resulullah, 'Müslümanlar da şakalaşsınlar' diye şaka yapmış, kılıç kalkan oynayanlara, 'Oynayın ey Erfideoğulları! Yahudiler dininizde müsamaha olduğunu anlasınlar' demiştir." (Müsned, 6: 116)

Gençlerin eğlenmesine fırsat vermeliyiz

Sünnet çerçevesinde, pekâla meşru dairede bir oyun ve eğlenme ortamının varlığı her zaman mümkündür. Hadislerde yer aldığı gibi, bayram günlerinde mutlaka böyle yapılması gerekir diye bir şart olmadığı gibi, yapılmazsa sünnet terk edilmiş anlamı da taşımamalıdır.

Burada verilen ölçü, bayram günlerinde özellikle gençlerin eğlenmelerini ve tatil günlerini değişik müzik, oyun ve sportif etkinliklerle geçirmelerine karşı çıkarak, onların yaşlı insanlar gibi bir kenarda ve köşede oturup gün geçirmelerini beklememek lazım. Hadislerde anlatılanlar ve verilen ölçüler bütünüyle bir ruhsat, bir müsaade ve bir müsamahadan başka bir şey olmasa gerektir. Diğer yandan, insanın eğlenmeye de ihtiyacı vardır.

Üstad Bediüzzaman'ın belirttiği gibi, "İnsanlık hakikate muhtaç olduğu gibi, bazı keyifli heveslere de ihtiyacı var. Fakat bu keyifli hevesat, beşte birisi olmalı. Yoksa hava unsurunun (radyo dalgalarının) yaratılış hikmetine ve sırrına aykırı düşer. Ayrıca beşerin tembelleşmesine, sefahate düşmesine ve önemli görevlerin eksik bırakılmasına sebep olarak insanlık için büyük bir nimet olması gerekirken büyük bir azap olur, insana lâzım olan çalışma şevkini kırar." (RNK, Emirdağ Lâhikası, s. 1837)

Eğlenirken şükrü unutmayalım

"Oynayacağım, eğleneceğim, oynamak, eğlenmek genç bir insan olarak benim de hakkım ve ihtiyacım" deyip de bayramı bütünüyle "vur patlasın, çal oynasın" gibi bir şekle çevirmemek de lazım. Aşırıya kaçmamak, çizgiyi aşmamak, sınırı zorlamamak kaydıyla tabiî ki eğlenmek de güzel. Her şey gibi bunun da bir dengesinin olduğunu unutmamak lazım.

Bu dengenin temeli, ruhun ve kalbin de ihtiyacını unutmamaktan geçiyor. Bu ihtiyaç manevi gıdalardır, bayram nimetini bir şükür vesilesi olarak görmek ve ona göre hareket etmektir. Bediüzzaman bu dengeyi şöyle hatırlatır:

"Bunun içindir ki, bayramlarda gaflet istila edip gayr-i meşru daireye sapmamak için, rivâyetlerde zikrullaha (Allah'ı zikretmeye) ve şükre azim tergibat (büyük teşvikler) vardır. Ta ki, bayramlarda o sevinç ve sürur nimetlerini şükre çevirip, o nimeti idame ve ziyadeleştirsin. Çünkü şükür nimeti ziyadeleştirir, gafleti kaçırır." ❖

Hayat Öyküsü

Tuz

YÜKSEL KARAHAN

Çocukluğumda çoğu şeye para verilmez, insanlar tabiattan kendi imkânlarıyla temin edelerdi. Tuz da öyleydi. Her yıl Kars'ın Kağızman ilçesine gidilip tuz getirilirdi.

Babamdan duyduğuma göre, dere kenarlarındaki tuz kayaları toplanırmış.

Komşumuzun hanımı da eli açık biriydi. Her yıl kocası atlarla tuza gider getirir, hanımı da bol bol dağıtırdı.

Bir yıl yine tuz mevsimi gelince kocası hanımına "Sen de gel," diye teklif etmiş, hanımı da kabul etmiş. Sabahın karanlığında düşmüşler yola. Yolculuk tam üç gün üç gece sürmüş. Tuzları toplayıp yorgun argın eve dönmüşler.

Onların tuzdan geldiğini gören komşuları elinde kâse ile gelmiş.

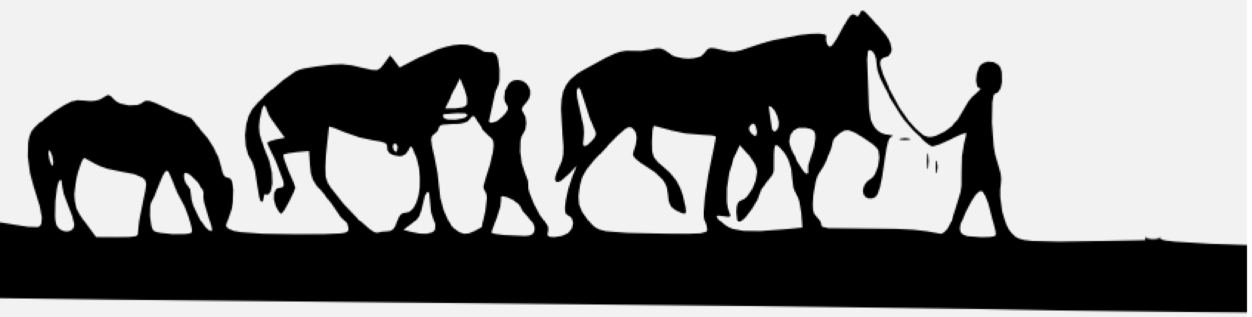
Fakat evin o cömert hanımı eskisi gibi hemen kâseyi doldurup vermemiş. "Dur" demiş, "Önce tuzları ayırayım..."

Komşu meraklanıp "Neyi ayıracaksın ki?" deyince, hanım tebessüm ederek, "Ne olacak, benim tuzumla kocamın tuzunu. Öyle yoruldum ki; benimkinden bir avuç vermem..." demiş.

Bundan sonra tuz istemeye gelenler, "Yenge kocanın tuzundan varsa şu kabımı dolduruver." diye tuz isterlerdi.

...

Eee, insanın emek verip zahmet çektiği şey kıymetli olur. Saçıp savuran insanlara boşuna "mirasyedi" demiyorlar. İnsan kendi kazandığını kolay harcayamaz.❖

Bir Çekirdek Aldım Elime...

ŞEYMA ÖZDEMİR

Kışın ardından, baharı heyecanla karşılayan bir tefekkür yapalım hep beraber...

Bir çekirdek düşünelim önce; Domates, biber, patlıcan, maydanoz veya nane çekirdeği... Avucumuzun içine alıp uzuun uzun inceleyelim.

...

Mesela domates çekirdeğini elimize aldığımızda, mis gibi kokan salkım salkım domatesleri görür gibi oluruz. Domates çekirdeğinin içine domates olma programını ince ince işleyen Zât (cc.), domates olma kabiliyetini (yeteneğini) de beraberinde vermiştir.

Yani bir domates tohumuna; "Ha gayret güzel tohum, harika bir domates olacaksın, güven bana!" diye cümleler kurmayız.

Veya bir nane tohumuna "Hayır sevgili naneciğim, sen bir maydanoz olamazsın. Lütfen hedefini doğru seç. Sen nane tohumusun!" diye uyarılar yapmayız.

Allah (cc.) yarattığı canlı varlıkları bir gaye üzerine yaratır. Gayesine ulaşması için de o varlığa kabiliyetler verir. Ve o varlık, uygun bir ortam bulup kabiliyetini ortaya çıkarır.

Velhasılıkelam hiçbir çekirdeği, kabiliyeti üzerinden motive etmemiz gerekmez. Yapmamız gereken, kabiliyetini ortaya çıkaracak ortam oluşturmaktır.

...

İnsan yavrularında da bu böyledir. Allah onların vücuduna çekirdekler gibi kabiliyetlerini yerleştirmiştir. Kabiliyetlerinin ortaya çıkması için onlara güzel ve kaliteli bir ortam, şefkat ve merhamet ile muamele etmek yeterlidir.

Dönemin meşhur bir eğitim modeli olan Montessori eğitim modelinde de yöntem böyledir. Çocuğa ortam oluşturulur, çocuk kendi kabiliyetine yönelir.

Şöyle bir ekleme de yapalım: Eğitim modellerini farklı mecralardan örnek almak güzeldir, ama daha güzeli ve mükemmeli Nebevî eğitim modelini benimsemektir.

O vakit; evladımız için harika bir motivasyon konuşmacısı olmadan önce, şefkatli bir ebeveyn olma duasıyla diyelim... ❖

“Sen Benim Her Şeyimsin”

EZGİ AKGÜL

Yaz akşamıdır hani. Öğle sıcağı duvarlara sinmiştir. Halin kalmamıştır yanmaktan da bir ferahlık ararsın ya. Dilin damağına yapışır. “Buzdolabına girip yatsam sığar mıyım acaba” diye aklımızdan geçiririz. Sonra ikindi ezanı ile içeri bir rüzgâr girer hani. Perde hafif havalanır, gölgesi duvarlarda dans etmeye başlar. Sonra odaya esenlik dolar, vücudun gevşer günün kalanı için güç depolarsın.

Bazı insanlar o ikindi rüzgârı gibi hayatımızda. Onlar hayatımızda varlar diye hayatımızın geri kalanına katlanırız. Nefes olurlar. Tam insandan ümidini kesecekken onlar tam oradadır ve bize insan denen şeyden umudumuzu kesmeyelim diye varlardır.

Esenlik olurlar...

...

Hani bir de dışarıdan gelirsin. Sıkmış ayakkabıların ile sahte gülücüklerin arasından sıyrılırsın. Araba sesleri ve samimiyetsiz kahkahaların içinden geçip, akşamı eder ve hani evine gidersin. Ayakkabıları hızla çıkarır, elini yüzünü yıkar ve eşofmanlarını giyersin hani.

Bazı insanlar o eşofman rahatlığıdır işte. Onun yanında sadece rahat eder, ayarsız konuşabilir, kahkahanın desibelini ayarlamaz, her derdini anlatabilirsin. “Sen benim evimsin” dediğimiz insanlar da onlardır.

Rahatlık verirler...

Örnek çok uzatmayalım.

Bazı insanlar hayatımızda bazı eksik yerleri kapatmak için var bana göre. Bizler de bazı insanların hayatında bazı yerleri kapatmak için varız.

Bazen rahatlık oluyoruz, bazısına ferahlık.

...

Bütün beklentilerimizi bir kişinin üzerine yıkmak, o yıkıntının altında ilk bizim kalmamıza neden oluyor.

“Sen benim her şeyimsin” demeyi de, beklentiye girmeyi de sıkıntılı buluyorum bu yüzden.

Bir insanın her şeyimiz olması madden de manen de imkânsız.

Bir insanın tüm ihtiyaçlarımızı aynı anda gidermesi imkânsız.

Bir insanın aynı anda muza benzeyip çilek tadı vermesi, bunu da atmosferde amuda kalkarak yapabilmesi imkansız.

Valla, benden beklediler denedim olmadı.

Siz denemeyin...

...

Birinden eğer her şeyimiz olmasını beklersek o kişi her şeyimiz olmayı başaramadığında yani yetemediğinde; o ikindi rüzgârı hiç gelmemiş, evimize gelip pijamalarımızı hiç giyememiş gibi hissediyoruz.

Sonrası hayal kırıklığı, “bana bu yapılır mı” söylenmeleri.

Sonrası hep ziyan...

Kendinize kıymayın. ❖

Aynanın Hakikati

ÖZKAN ÖZE

Kendi suretini, benliğinin kalın abasından sıyırmış Veysel Karanî, aynaya baktığında sadece bir HÂLIK’ın mahlûkunu görüyordu.

Ve bir REZZAK’ın merzukunu.

Bir MÂLİK’in memlûkünü.

Bir HAYY’ın meyyitini.

Bir GANİYY’in fakirini.

Bir BÂKİ’nin fanisini.

Bir KAVİ’nin zayıfını.

Bir ŞÂFİ’nin türlü türlü marazlara müptela şifa bekleyen hastasını görüyordu.

Ve varlığın, EVVEL ve ÂHİR, ZÂHİR ve BÂTIN tabakalarında, esması iç içe geçmiş, “Bir nakışta bin nakşı nakşeden Nakkaş’ın” dante-lalı sanatlarını okuyordu.

İşte insan aynaya baktığında kendini böyle görmeli...❖

Hakkımızda Bilgi Toplayan İnternet Şirketleri En Derin Sırlarımızı da Biliyor mu?

NİHAL BALCI

2013 yılının Aralık ayında bir akşam saat 9:24'te Judith Duportail, bir çöpçatan uygulaması olan Tinder'da eşleştiği kişiye ilk kez "Merhaba" diye yazar. O andan sonra uygulamayı 920 kez açar ve 870 kişi ile tanışır. Bunlardan bazıları ile çıkar, bazıları ile arkadaş olur, çoğunu ise unutur.

Bir gün Tinder ile ilgili bir makale okur. Makaleye göre Tinder'a kaydolan herkesin bir 'çekicilik skoru' vardır. Eğer biri kendinden daha güzel veya yakışıklı biri tarafından beğenilir ve seçilirse çekicilik skoru artmakta, eğer kendinden daha düşük skora sahip birisi tarafından reddedilirse skoru düşmektedir. Bütün bu bilgiler Tinder'a has ve gizli bir algoritma ile hesaplanmakta ve çıkan sonuçlara göre kişilere seçenekler sunulmaktadır. Judith ise insanların, ses tonu, karakteri ve başka özelliklerinin öne çıkabileceğini, sadece dış görünüş ile insanların sınırlandırılarak belli kişilerin eşleştirilmesinin yanlış olduğunu düşünür.

Bir avukat yardımı ile, Avrupa Birliği yasalarını arkasına alarak Tinder'a başvurur ve kendi hakkında topladıkları bilgileri ona vermelerini ister. 6 ay e-posta ve telefondan sonra, Tinder Judith'e onunla ilgili topladıkları şahsi bilgilerin tamamını verir. O da bunun üzerine, bütün bu yaşadıklarını anlattığı bir kitap yazar.

Genel olarak görsel insanlarız. İnternette bile bile kendi elimizle verdiğimiz sanal bilginin çokluğunun farkında olamıyoruz. Fakat Judith, Tinder'dan gelen 800 sayfayı önünde görünce çok şaşırır. Sayfalarda yaş, eğitim, iş gibi şahsi bilgilerinden başka, nerelere gittiği, nerede ne yiyip içtiği, kimleri beğendiği, beğendiği kişilerin yaş, milliyet, iş gibi detayları, en çok ne zaman hangi gün ve saatler uygulamayı kullandığı, kimlerle ne zaman ne konuştuğu, ne zaman yalnız ve hassas, ne zaman neşeli olduğu gibi pek çok detay vardır. Ve birçoğunu kendi eliyle vermiştir. Görünüşe bakılırsa Judith'in tanıştığını bile unuttuğu pek çok kimseyi Tinder unutmamıştır. Bütün seçimleri, konuşmaları önünde durmaktadır. Sayfalar arasında, kendini yalnız hissettiği bir gün 16 kişi ile aynı anda yaptığı chatleri önünde görünce hem çok ama çok utanır hem de en hassas zamanlarının bile böyle bilinebilmesinin kendine karşı kullanılabileceğini düşünür. Tinder onu öyle iyi tanımaktadır ki...

Kime sorsanız herkes özeline dikkat ettiğini söyler. Ama internete konan bilginin çokluğu ve çeşitliliği bunun öyle olmadığını gösteriyor.

Biri sürekli bizi takip etse ne yaptığımızı kontrol etse, resimler çekse garipseriz, korkarız, polise haber veririz. Ama kendi kendimize bunları herkesin görebileceği şekilde internete yüklediğimizde rahatça evlerimizde oturabiliyoruz.

Tinder kullanmıyorum diye rahatlamayın, çünkü o 800 sayfada sadece Tinder bilgileri değil Judith'in Facebook'ta, Twitter'da neleri yayınladığı, sildiği Instagram hesabındaki resimlerin linkleri de vardır. Yani telefonumuzdaki uygulamalar haberimiz olmadan birbirleri ile dedikodumuzu ediyor, birine söylemediğimiz bir şeyi diğerinden kolayca öğrenebiliyor ve bu bilgiyi veri tabanlarında saklayabiliyorlar. Önemli soru ise şu: **Bu bilgiyi ne yapıyorlar?**

....

"Mehlika 4 yaşında. Ama 2 yaşındaki bir çocuk ağırlığında. Hasta..." Ekrana dönüp bakıyorum. Mehlika bitkin bir şekilde yatıyor. Kaburgaları sayılıyor. Moloz yığınları arasında oturan insanlar görüyorum. İçim sızlıyor...

Mutfakta iş yaparken dinlemeye çalıştığım bir videonun arasında çıkan bir yardım kampanyası reklamı bu. Karşıma çıkan 5 reklamdan en az dördü Yemen ile ilgili. Diğer biri ise anaokulu reklamları. Beyim bir tanesine şahit olunca anaokulu araştırıp araştırmadığımı soruyor. Böyle bir isteğim yok. Facebook ve Instagram'ım yok. Google'dan arama da yapmadım. Ama buna gerek yok zaten. Eğer Amazon'dan bez sipariş etmiş isem çocuklarım kaç yaşında, ne zaman anaokulu yaşına gelecekler biliniyor.

Akşam oğlumuzla ilgilenirken eşimle daha önce hiç lafı geçmemiş ve yine internette de hiç aramadığımız, bir oyuncak arabadan bahsediyoruz. Bunun hemen peşine telefonumu açar açmaz, bahsettiğimiz arabanın reklamı karşıma gelince biraz sarsılıyorum. Bu bir tevafuk mu?

Hafta sonu hep beraber arabada giderken, benim telefonum arabaya bluetooth ile bağlı. Eşim arabayı kullanırken bir çocuk şarkısı çalıyor. Şarkı arasında reklam vakti geldiğinde, dişlerimi sıktığımı hissediyorum. Yemenli çocukların görüntülerinin gelmesini bekliyorum. Fakat reklam bir mangal reklamı, ve bir sonraki ise elektrikli arabalar ile ilgili. Telefonun kamerasına bakıyorum. Eşime doğru dönük...

YOKSA ŞU ANDA GEORGE ORWELL'İN KABUSUNUN İÇİNDE MİYİZ?

Bu "1984" anında ne hissedeceğimi bilemiyorum. Meleklerin her an bizi izlediğini, her an her şeyin kaydedildiğini biliyorum. Bütün bu hallerimiz âlem-i misalde nasıl görüntülenecek merak ve hayranlığı içindeyim. Fakat insanların bu teknolojisi ile Allah'ın Hafiz ve Rakib isminin dünyadaki bu apaçık tecellisi ve insanlar tarafından da her yerde, evimizin en mahrem odalarına, zihnimizin en gizli derinliklerine kadar izlenip kaydedilme düşüncesi beni korkutuyor.

İnternete girdiğimiz her bilgi, attığımız mesajlar, e-mailler, sosyal medya aktivitemiz, seyrettiğimiz videolar, kullandığımız uygulamalar, takip ettiğimiz kişiler ve gazeteler ile profilimiz çiziliyor.

İnsanlar bazen Allah'ın her şeyi önceden bilip kaderde yazmasına hayret ediyor. Zaman ve mekândan münezzeh, ezelî ilmi ile Allah'ın kaderi yazmasını bırakın, aciz insanlar bile, bizlerin internet aktivitesini izleyip, çevresini ve fikirlerini bilip, bundan sonraki adımını tahmin ediyorlar, ona göre trendler oluşturuyor, kişiye özel reklamlar, herkese seyretmek istediği tarz video ve filmler sunuyorlar. Fakat kamerada o an gözüken insana göre reklam verilmesi bunun da ötesinde... Ve ister inanın ister inanmayın şu anda o öte tarafa geçmiş durumdayız.

YÜZ TANIMA

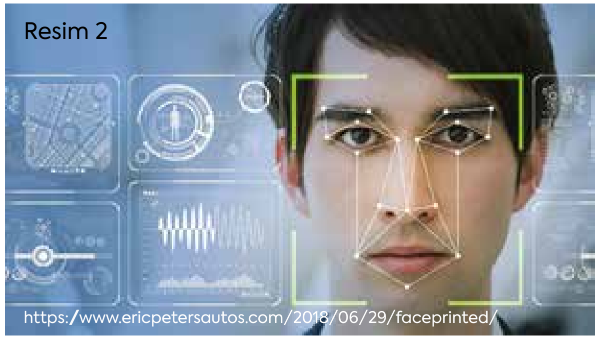
Bazı telefonları kolayca açmanızı, Facebook'ta kişilerin otomatik olarak etiketlenmesini sağlayan fakat devletlerin ve büyük şirketlerin insanların hayatlarını derinden etkileyecek şekilde kullandıkları teknoloji.

Çin her kimlik kartındaki resmi, bu kişinin arabası, evi, akrabaları, sık görüştüğü insanlar ile eşleştirerek haftalık olarak ne yapıyor, nereye gidiyor, şehirdeki kameralarla tek tek takip edilebiliyor. Müslüman azınlıklar mercek altına alınıp zulmediliyor. Halka bu takipler ile bir 'Sosyal Kredi Skoru' veriliyor. Eğer iyi bir okula gidiyorsanız, işinizde başarılı iseniz, verginizi veriyorsanız, kan bağışlarsanız skorunuz artıyor. Depozito vermeden bir arabayı kiralamanıza, lüks ev ve araçlar için borç almanıza izin veriyorlar. Bir park cezasını ödemezseniz, yanlış bir şey yapar, başınız kanun ile derde girerse, komşunuzla kavga ederseniz skorunuz düşürülüyor. Eğer bir gün bir borç almak isterseniz,

Resim 1
https://time.com/collection/davos-2019/5502592/china-social-credit-score/

ev kiralamanız gerekirse bu skorlar göz önüne alınıyor. (Resim 1)

Bazı yaşananlar ise 1984'ü geride bırakıyor. Eğer Çin'in kara listesine bir şekilde girdi iseniz, sizi telefonla biri arasa önce bir siren çalıyor, ardından da "Bu kişi kara listede. Dikkatli olun. Borçlarını ödemesini tavsiye edin." diye bir mesaj geçiyor. Eğer kara listeye giren kişi Beijing'de bazı kavşakları geçerse, yüz tanıma teknolojisi ile tespit edilip devasa elektronik billboardlara resimleri ve kimlik numaraları yansıtılıyor. Avukat Li Xiaolin, Time dergisine verdiği bir röportajda, bir mahkemede verdiği özrün "samimiyetsiz" sayılması ile kara listeye girmesi üzerine bilet almasına izin verilmediğini ve evinden uzak bir şehirde öylece kaldığını anlatıyor.

Resim 2
https://www.ericpetersautos.com/2018/06/29/faceprinted/

İLK KEZ CIA İÇİN...

1960'larda Woody Bledsoe'nun CIA için insan yüzünü numerik bir şifreye dönüştürmesi ile başlayan serüven şu anda çok mesafe kaydetmiş durumda. (Resim 2)

Kamera bir yüzü tespit ettikten sonra üzerinde bazı ölçümler yaparak yüzü bir rakamlar kümesine dönüştürüyor. İşte bu noktadan sonra işler karışıyor.

Ölçümleri yapılan yüz, elde bulunan resim bankası ile karşılaştırılarak kimliğin bulunması gerek. Resim bankası ilk olarak tutuklananların çekilen resimleri ile oluşturulurken, internet ve sosyal medya ile birlikte şu an binlerce resim bu bankaları oluşturmak için kullanılıyor. Eğer bir şekilde bir yerlere resmimizi yükledikse veya başka biri bizi etiketledi ise, izin vermemiş olsak hatta haberimiz bile yoksa da bu bankalarda olabiliriz. (Resim 3)

2001'de Amerika'da çok kişinin izlediği Süper Kupa'da stadyuma giren herkesin yüzü taranarak polisin elindeki resimlerle karşılaştırıldı. Yüz tanıma ile 19 aranan kişi tutuklandı.

Altta, İngiltere'de bir müzedeki selfie sergisi

Resim 3
http://lifestylenotes.it/from-selfie-to-self-expression-il-selfie-in-mostra-alla-saatchi-gallery-di-londra/

2017'de Trump yüz tanımanın Amerika sınırlarında kullanılması emrini verdi.

2018'de bir ünlü, onu rahatsız eden hayranlarını tanımak için yüz tanıma programını konserlerinde kalabalık gruplar üzerinde kullanmaya başladı. (Resim 4)

2020'de polis İngiltere'de yüz tanıma için kameraların kullanıldığı bölgelere resimdeki gibi uyarılar koydu. Fakat bir vatandaş işareti görüp yüzünü kapatmak isteyince, polisler tarafından durdurulup resmi çekilmekle kalmadı, bir de para cezası aldı. (Resim 5)

Alışveriş merkezinde, bankada, havaalanında, gördüğümüz tüm kameralar hepsi, şu an öğrenme aşamasında. Bizi nasıl izleyeceklerini öğreniyorlar. Demek ki maske takmak sadece sağlık için değil aslında şahsi güvenliğimiz için de iyi.

Kameralar beyaz erkekleri doğru olarak teşhis etmekte oldukça başarılı olsalar da, eğer Asyalı veya siyahi iseniz, hele bir de kadınsanız işiniz zor. Amerika'da Milli Standartlar ve Teknoloji Enstitüsünün yaptığı bir araştırmaya göre, yüz tanıma algoritmaları siyahi ve Asyalı yüzleri, beyazlara göre 100 kata kadar yanlış teşhis edebiliyor.[1] Yayınlanan başka bir rapora göre ise kameralar ile yapılan 42 yüz eşleştirmesi içinde sadece 8 tanesi doğru çıkmış.[2]

İşlemediği bir suç için tutuklanan, habersiz bir şekilde evinde yatarken başka bir ülkede işlenen bir saldırıdan sonra terörist ilan edilen de var.

Amerika'da Brown Üniversitesinde öğrenci olan Amara Majeed bir sabah kalktığında telefonunda 35 cevapsız çağrı görür. Ülkesi Sri Lanka'da bir bombalama olmuş ve yüz tanıma programı, kendisi o anda Amerika'da final haftasında olan Amara'yı suçlu olarak tespit etmiştir. Amara için bu basit bir hata değildir. Olaydan sonra gerçek ortaya çıkmasına rağmen ölüm tehditleri alır. (Resim 6)

Amara Majeed olaydan sonra düzenlenen basın toplantısında

Resim 6

Resim 4
@CNN

Resim 5
https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/man-ordered-uncover-face-front-16155463

TEKNOLOJİNİN ZAMANLA DÜZELİP MÜKEMMEL İŞLEYEBİLECEĞİNİ DÜŞÜNSEK BİLE, BUNUN KULLANILMASI İÇİN NE KADAR RAHAT OLABİLİRİZ?

Evet, tabi ki iyi yönleri var: Bankalarda daha hızlı, hastanelerde kişiye özel ve güvenli işlemler yapılabilecek; bir kilidi, bilgisayar veya telefonu açmak belki daha kolay olacak. Daha önemlisi suçluların hemen yakalanması, hatta suçlar daha işlenmeden önlenebilmesi sağlanacak. Belki de Kuran'ın "Adalet-i tâmme yapmak isterseniz; Süleymanvâri, rûy-i zemini

etrafıyla görmeye ve anlamaya çalışınız." iması dünya üzerinde gerçek olacak.

FAKAT GLOBAL ETİK KURALLAR KONULMADAN UYGULANMASININ FATURASI NE OLABİLİR?

Yüzlerce teşkilat, başka bir telefon uygulaması olan Clearview ile yoldan geçen herhangi birinin sadece fotoğrafını çekip, internetteki tüm bilgilerine ulaşabiliyor. Clearview yüz için bir arama motoru olarak çalışıyor. Rusya'da kullanılan Findface de aynı şekilde iş görüyor.

Teknolojinin gittiği yönü düşünebiliyor musunuz? 15 yaşında bir kız masum bir şekilde okuluna giderken, kötü niyetli biri sadece resmini çekip, ertesi günü evinin kapısında bekleyebilir.

Bunu düşününce, 3 kızı olan biri olarak teknoloji ile ilgili her şeyin bir binaya doldurulup yakılmasını istiyorum. Bu cümle duygularımı ifade etse de, Levh-i Mahfuz'a yazılmış gibi, silindiğinde bile yok olmayan sanal bilgiler ve programlar ile ilgili oldukça gülünç.

Clearview 3 milyardan fazla resim toplamış ve toplamaya devam ediyor. Bilinen en büyük veri tabanlarından birine sahip. Uygulamayı kullananlar ise sadece istihbarat teşkilatları, ordular ve polis değil, Walmart gibi satış yapan zincir marketler de hırsızlara karşı Clearview kullanıyor ve şu ana kadar binlerce arama yapmışlar. Bizler ise resimlerimizi paylaşarak ve başkalarının hayatlarını sosyal medyadan takip ederek aslında buna yardım ediyoruz.

Öyle bir zamana geldik ki normal hayatımızı sanal hayatımızdan ayırmak çok zor bir hale geldi. Özgeçmişler LinkedIn'e yükleniyor, faturalar otomatik ödeniyor, iş toplantıları, dini sohbetler Zoom'dan yapılıyor. İnternetten alışveriş edip, kıtalararası görüntülü konuşmalar yapıyoruz. Arkadaşlarımıza konum atıyor, gideceğimiz adresi bulmak için yine telefonumuza bakıyoruz. Yani daha gitmeden internet gideceğimiz yeri biliyor. İşle ilgili meseleler e-posta ile hallediliyor. Öğrenciler ödevlerini, öğretmenler notlarını belirlenmiş sitelere yüklüyorlar.

Belki de bundan sonra bir işe başvurulduğunda, biriyle evlenmek istenildiğinde, bir insanın bütün sanal âlemdeki tarihçesi gözden geçirilip öyle karar verilecek.

Bir mektubunda "Bir tek adamın, birkaç senedeki mahrem esrarı meydana çıksa, elbette onu mesul ve mahcup edecek yirmi madde bulunacak." diyen ve yıllarca en mahrem mektuplarına kadar yazdığı her şey kelime kelime okunan; ya hapiste olup ya da kapısında asker bulunan, peşine takılan görevliler, talebeleri, ziyaretçileri ile sürekli gözetim altında olan Bediüzzaman Hazretleri hakkında utanılacak hiç bir şey bulunamamış, hala hayırla yad ediliyor. Tinder'dan gelen 800 sayfanın Judith Duportail'in eline verildiği gibi amel defterlerimiz elimize verildiğinde, an an 'kameralar' bizi nasıl çekmiş açıldığında, biz de ahiret mahkememizden beraat edilebilecek miyiz?

KOMPLO TEORİSİ Mİ?

Android ve IOS otomasyonunu sağlayan Fastlane'i programlayan Felix Kraus'un 2017'de yaptığı açıklamaya göre, **eğer bir uygulamaya, kamera ve mikrofon erişimi için evet derseniz, uygulama şunları yapabilir:**

- Ön ve arka kameraları görebilir
- Neredesiniz ve o an ne yapıyorsunuz bilebilir
- Haberiniz olmadan resim ve videonuzu çekebilir
- Farkında olmadığınız halde size ait resim ve videolarınızı yükleyip saklayabilir
- İster tuvalette oyun oynuyor, ister otobüste sosyal medya takibinde olun, hem ön hem arka kameralar ile, eş zamanlı olarak, canlı yayınınızı internette paylaşabilir
- Ekranda yalnız mısınız, yanınızda başka kimse var mı tespit edebilir
- Telefonda bir resim, reklam, videoya bakarken yüz ifadenizden ne hissettiğinizi çıkartabilir
- İnternet sunucunuza sizin kısa videolarınızı paylaşarak, yüz tanıma teknolojisi ile internette size ait ne kadar resim varsa bulup, yüzünüzün 3 boyutlu modelini oluşturabilir.

...

Hollanda'da eli teknolojiye yatkın bir genç, bir telefona Find My Phone adlı bir uygulamayı yükleyip, birkaç ayar yaptıktan sonra çalınmasına izin verir. Çalındıktan sonra hırsızın her hareketini, konuşmasını, en mahrem anlarına kadar takip eder ve bunu bir belgesel olarak yayınlar.

Amerika Milli Güvenlik Teşkilatında çalışan Edward Snowden 2013 yılında pek çok gizli belge ile, devletin sıradan vatandaşları gözetim altında tuttuğunu, Optic Nerves adlı bir program ile Yahoo'da yaptıkları video chatleri sırasında beş dakikada bir fotoğraflarını çekerek, ilerde kullanılma amacı ile sakladıkları bilgisini sızdırınca hakkında dava açıldı ve pasaportu iptal edildi. Şu anda Snowden Rusya'ya sığınmış durumda.

Amerikan Milli Güvenlik Teşkilatı gibi **devlet kuruluşları** istedikleri zaman telefonlarınızı dinleyebilir, mesajlarınızı okuyabilir, resim ve videonuzu çekebilir, e-maillerinize erişebilir, bilgisayarınızdan özel dosyalarınızı çalabilir.

Hackerlar bildiğimiz bazı programları birazcık değiştirerek size gönderip, tek bir tıklama ile tüm bilgisayarınızı ele geçirebilir, istediği dosyayı bilgisayarınıza yükleyip, istediğini çalabilir. Kameradan sizi takip edip, mikrofonunuz ile dinleyebilir.

Tüm bunlar yetmezmiş gibi, InSeCam adlı web sitesi ile sıradan herhangi bir insan, bedava, **güvenlik kameraları**nı izleyebiliyor. Restoran, mutfak, yatak odası, her ne seyretmek istiyorsa hangi şehir ve zaman diliminde kendi seçebiliyor.

Evde bile olsalar, kimse olmasa da örtüsünü çıkarmayan ablalarımızın, ninelerimizin kıymetini daha çok anladım.

Mümkün olduğu kadar kamera ve mikrofonlarımızı kapatmaya, hangi uygulamanın ne tür erişimler istediğine, gelen dosyaların güvenliğine, kiminle ne paylaştığımıza dikkat etmeye çalışsak da özelimizi korumak artık çok zor. Rabbimizin Settar ismine her zamankinden daha fazla muhtacız...

İhlaslı yaşamanın önemine hep vurgu yapan Bediüzzaman, tam ihlası kazanmanın ve bunu korumanın en etkili yöntemlerinden biri olarak, her an Allah'ın huzurunda olma farkındalığının önemini dile getirir. Daima Allah'ın huzurunda bulunma edebini kazanmak ile, yanımızda kimse olmasa bile yanlışlardan, günahlardan ve bizi utandıracak hallerden uzak durma, her daim gözetim altında olmaya karşı en güzel zırhımız olur.

Hem Rabbimiz bu gerçekleri bize göstererek, bizi yine terbiye ediyor. Daha iyi insanlar olmaya, hem bu dünyada hoş bir sada bırakmaya, hem ahiret için aleyhimizde delil olarak kötü şeyler bırakmamaya teşvik ediyor. Bizler bunu başarabildiğimiz ölçüde, akıllı teknoloji de dünyayı daha güzel bir yer yapma adına en güzel amacına ulaşabilecektir. ❖

Kaynaklar:

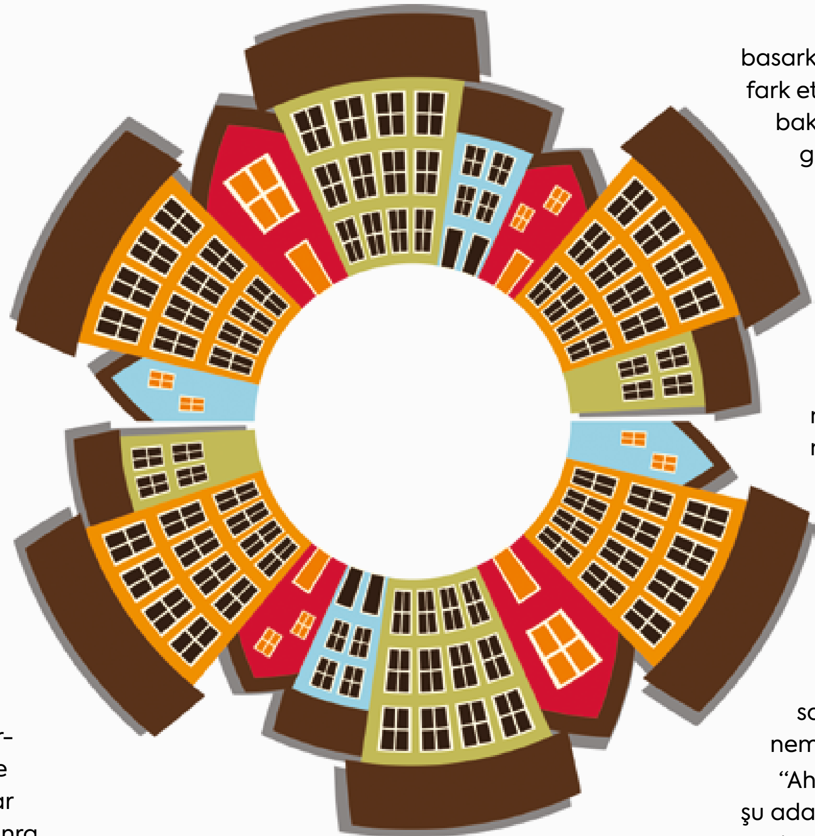
1. Face Recognition Vendor Test (FRVT) Part 3: Demographic Effects, Grother et al.

2. Independent Report on the London Metropolitan Police Service's Trial of Live Facial Recognition Technology, Fussey ve Murray

Hayalin İçinden Öyküler

Zan

HÜSEYİN BURAK UÇAR

Bir çığlık sesi ile uyandım.

Vakit gece yarısını çoktan geçmişti. Ben babaannemin halamla birlikte yaşadıkları evde misafirdim. Ailem ve birçok akrabam bir cemiyete katılmak için memlekete gitmişti. Beni birkaç günlüğüne, yaşlı ve tansiyon hastası babaannemin yanına nöbetçi bırakmışlardı.

Işıkları yaktım. Ses çok yakından geliyordu. Yetişkin bir kadın sesi olduğu tereddüde mahal bırakmayacak kadar netti. Bağırtılar arada yerini kısa suskunluklara bırakıyor sonra tekrar daha güçlü ve uzun süren çığlıklara dönüşüyordu. Balkona koştum. Bahçe lambası arızalıydı. Onun yerine bu görevi dolunay üstlenmişti. Fakat iri yarı bir adamın kısa boylu, çelimsiz bir kadını yere yatırdığı ve kocaman elleriyle onu tartakladığı gün gibi ortadaydı.

Burası beş katlı ve her biri yirmi daireden oluşan karşılıklı iki apartmanın olduğu küçük bir siteydi. Ne bizimkinde ne de karşı apartmanda ışığı yanan başka daire yoktu. Perdelerini aralayanlar, hemen kapatanlar ya da seyretmeye devam edenler belli oluyordu. Olaya polis el koyarsa şahit yazılmamak için miydi bu kayıtsızlık? Gördükleri halde, görmedim, duydukları halde duymadım mı diyeceklerdi? Ve ben bu çocuk yaşımda—o yıl liseye başlamıştım—tek şahidi mi olacaktım bu cinayetin?

Kadından ses gelmiyordu. Belki de son nefesini vermişti. Son zamanlarda gündemi epeyce meşgul eden kadın cinayetlerine bir yenisi daha mı eklenmişti yoksa?

Tam o anda şimdiye kadar hiç sesi çıkmayan adama ait olduğunu düşündüğüm acı dolu bir inleme duydum. Kadın onun elini ya da yüzünden bir bölümü ısırmış olmalıydı. Adam onun üzerine eğilmişken, filmlerde gördüğüm gibi iki bacağının arasına dizi ile vurmuş da olabilirdi. Demek ki can havli ile bütün gücünü toplamış ve kendini kurtaran darbeyi indirmişti. Sadece bununla kalmadı kadın. Ayağa kalktı ve dizlerinin üstünde hareketsiz durmakta olan adamın kafasına daha önce bu konuda çok pratik yapmış birisinin rahatlığı ile, bir ayak darbesi indirdi. Bu sıkı darbe düşmanını yere serdiği gibi kendisini de sarsmıştı. Sendeledi ama yıkılmadı. Zar zor adım atarak bizim apartmana doğru yaklaştı. Dairemiz birinci kattaydı. Sadece bizim ışığımız açıktı ve benim de onları seyrettiğimi görmüştü. Kafasından düşmek üzere olan uzun sarı saçlarını eline aldı. Asılları çok kısa ve siyahtı.

Kadın bizim dairenin ziline olanca gücü ile basarken adamın yerden doğrulduğunu fark ettim. O da bizim daireye, hatta bana bakıyordu. Karşı binanın gölgesi yüzünü görmemi engelliyordu. Siyah paltosu ve iri cüssesi ile korkunç gözüküyordu. Hareketlerindeki tutukluk bir robotu andırıyor, gözlerinin yoğun olan beyaz kısmı ışıldıyordu. Bütün bunlar onu daha da ürkütücü bir hale getirmişti.

Babaannem yeni uyanmış ve yanıma kadar gelmişti. Bana hiçbir şey sormaya gerek duymadan:

"Korkma," dedi. "Bu bizim assolist. Karşı apartmanda oturur. Işığı açık görünce bana uğramak istemiştir. Aç kapıyı da içeriye alalım."

Kadın sarhoştu ve çok kötü kokuyordu. Üstelik zannettiğimden daha boylu bosluydu. Onu beraber salondaki kanepeye yatırırken babaannem bir taraftan söyleniyordu:

"Ah be kızım içmesen şu zıkkımı, üzmesen şu adamı. Gece kulüplerinde şarkıcılık senin neyine!"

Kadın sızıp kalmış, bunları duymamıştı belki de. Benimse aklım adamda kalmıştı ve her an kapımızı çalacak diye bekliyordum.

"Babaanne" dedim. "O korkunç adam dışarıda. Ya o da gelirse?"

Babaannem sesinin tonunu daha da yumuşatarak:

"Korkma" dedi. "Güzel insandır o. Karıncayı bile incitmez."

Oysa onun "Güzel insan" diye bahsettiği kişi bana Frankeştayn karakterini hatırlatmıştı.

Babaannem devam etti:

"Bu kadın onun kıymetini bilemedi, boşadı. Fakat o hala bunun peşini toplar, korur kollar. Şarkıcılıktan kazandığı içkisine yetmiyor aslında. Hep hor gördüğü, aşağıladığı bu adam ödüyor kirasını, faturalarını."

"Fakat babaanne" dedim. "Gözümle gördüm kadını yere yatırmıştı ve boğazını sıkıyordu."

"Sen yanlış görmüşsündür evladım." dedi. "Gözler de, kulaklar da çoğu zaman yanıltır insanı. Öldürmek için değil, yerden kaldırmak için uğraşmıştır o."

Babaannemin her daim parıldayan gözleri buğulandı. Birazdan anlatacağı şeylerin hüznü şimdiden sesine de yansımıştı:

"Bu kadını çalıştığı geceler bir taksi site girişinde bırakır. O da bazen, evine giremeden dışarda yığılır kalır. Komşular artık umursamaz oldular. Halan da çok kızıyor ona. Komşuluk eden bir ben kaldım. Benimle birlikte namaz bile kılar bazen. Kötü biri değil aslında. Fakat bırakamıyor bu illeti. Bu adamdan kendi boşandı, görmeye tahammül edemiyormuş. Başka da kimsesi yok. Adam da çalgıcıymış önceden. Beraber çıkarlarmış sahneye. Bunların bir bebeleri varmış. 3 yaşındayken 5. kattaki evlerinin salon penceresinden düşüp ölmüş. Buraya sonra taşındılar. Havanın çok sıcak olduğu bir gece sineklik takılı olan pencereyi içerisi biraz hava alsın diye açmış adam. Onlar mutfaktayken, kaşla göz arasında olmuş her şey. Nasıl olduysa oraya çıkmaya, sinekliği ittirmeye gücü yetmiş çocuğun. Kadın hem bu ölümü kabullenemiyor hem de adamı suçlamaktan vazgeçemiyor. Çok anlattım, kader dedim, tevekkül dedim, olacakla öleceğin önüne geçilemez dedim, dinletemedim. Adam tövbe etti, sahneyi de bıraktı, bütün kötü alışkanlıkları da. Kadın atlatamadı bir türlü, daha da battı. İçkiye de böyle başladı. Fakat ben ümitliyim o da kurtulacak inşallah."

İnsanı tam anlamıyla ters köşeye yatıran bir olaya şahit olmuştum. Görünenin ardındakiler beni çok şaşırtmıştı. Nerede ise nefes almadan dinlemiştim. Babaannem benim o şaşkın halimi görünce:

"Kimse kimsenin hikayesini tam olarak bilemez yavrum" dedi ve ekledi:

"Hemen suizanda bulunmamak lazım."

Ben bunu ilk defa bu olayda tam olarak anlamıştım.

Tekrar balkona çıktım. Adam ortalıkta gözükmüyordu. Kadına başka bir güzel insanın, babaannemin kol kanat gerdiğini görünce gitmiş olmalıydı. ❖

Jus Utendi Et Abutendi

AYTEN YADİGÂR

İnsanoğlu kelime ve kavramlarla dünya üzerinde dünyalar inşa ediyor. Kelimeleri ve kavramları da onun hayatı ve kâinatı nasıl algıladığı ve anlamlandırdığı ile yakından ilgili. Bu algı ve anlam penceresinden kendiyle, başkalarıyla, tabiatla ve Yaratan ile ilişkilerini düzenliyor. Toplumsal ilişkiler ve kurumlar bunun üzerine inşa ediliyor ve işliyor. Zamanla da kanıksanıyor içine doğulan toplumun genel geçer kabul ettiği yapı ve işleyiş formları.

İnsani krizlerle boğuşmakta olan günümüz dünyasını şekillendiren ana unsurların, daha çok Batı'nın kendi tarihi tecrübesi sonucunda ulaştığı düşünce ve anlayıştan neşet eden kelime ve kavramlar olduğunu biliyoruz. Dünyanın farklı yerlerinde yaşayan, farklı inanç, siyasi, ekonomik ve sosyolojik gerçekleri olan ve farklı tarihi tecrübelere sahip nice toplumlara, doğrudan veya dolaylı olarak, evrensel kabul edilen bu değerler ile donanmaları ve şekillenmeleri gerektiği dayatması yapıldığını da. Daha hümanist, gelişmiş ve medeni bir dünya iddiası ile yola çıkılmıştı. Bugün ise insanın, insanlığın ve dünyanın tüketilmesini konuşuyoruz.

Yeni arayışların bizi getirdiği noktada bilişim teknolojilerinin sunduğu alternatifler gündeme düşüyor. Çok temel insani meseleleri insanla çözmek yerine insanımsı robotlara çekiliyor dikkatlerimiz. Yine insanoğluna bunca zamandır yurt olan mavi gezegenin yirmi birinci yüzyıl sakinleri için, dijital gerçekliği deneyimleyecekleri ve mutlu olacakları vaadiyle siber dünyalar kuruluyor. Bize yurt kılınan dünyamızın kıymetini bilmek, ona zarar veren yanlışlardan dönmek ve yeniden imar çabasına girişmek yerine.

Bugün sonuçları konuşuyoruz. Farkındalık önemli ancak değişimin gerçekleşmesi için tek başına yeterli değil. Uzun zamandan beri kabul görmüş, toplumun genel geçeri olmuş alışkanlıkların veya davranış kalıplarının değişmesi için önce bakış açısının, düşüncenin değişmesi gerekiyor. Bizi bu sonuca getirenin ne olduğunu bilmek, değişime nereden başlamak gerektiği konusunda bize ışık tutacaktır.

Düşüncenin, tasavvurun ifadesi olan kelime ve kavramlarla dünya üzerinde dünyalar inşa edildiğini ifade etmiştik. İşte bu noktada insanın, insanlığın ve dünyanın tüketilmesi bahsini izah etmeye çalışırken başlıkta yer alan Latince ifade, "Jus utendi et abutendi", anlam kazanıyor. Batı medeniyetinin sacayaklarından biri olan Roma hukukunun "mülkiyet"e dair temel yasası veya mihenk taşı olarak kabul edilen bu ifade, "kullanma ve tüketme hakkı" anlamına geliyor. Mülkün sahibine mülkü kullanma, sahip olunan üzerinde mutlak tasarruf hakkı tanıyor. Buna göre, bir şeye sahip olan onu kendi menfaati doğrultusunda istediği gibi kullanabilir ve tüketebilir.

Günümüz tüketim toplumundaki işleyiş ve ilişki biçimlerine baktığımızda, birbirinden bağımsız görünen pek çok meselenin aslında bu anlayışın farklı yansımaları olduğunu fark ediyoruz. Dünya kaynaklarının sorumsuzca kullanılmasından bu kaynaklara erişim için sürdürülen savaşlara, emeğe saygı duymamaktan çalışanların alın terlerinin hakkını gereğince vermemeye, üretim tüketim çarklarına hizmet ettiği müddetçe bir anlamı olan ama onun dışında çok kolay gözden çıkarılabilen insan teklerine ve dünya toplumlarına ve hatta türlerin yok olmasından toprağın ölümüne kadar bugün şahit olduğumuz nice gayri insani durum ve hayatı tehdit eden tehlikelerin kökeninde bu bencil mülkiyet anlayışının etkilerini görebiliriz rahatlıkla.

İnsan kaynaklı sorunların çözümünde anahtar yine insanda. Karşımızdaki tablo, ben merkezli / bencil düşüncenin / mülkiyet anlayışının bir sonucu. Bunun değişmesi için yeniden ve hakkaniyetle düşünmek durumundayız. İnsan akıl sahibi, iradesi ve vicdanı olan bir varlık. Akleden kalbine danıştığında bağ kurabilen ve insafı elden bırakmadan anlam dünyaları inşa edebilen; irade gibi bir nimeti doğru yönde kullandığı takdirde gerçek kahramanı kendi içinde taşıdığını müdrik; vicdanına kulak verdiği takdirde varoluş içinde sınırları ve sorumlulukları ile bir yeri olduğunu bilebilecek bir varlık. Bu potansiyel ile donatılarak yeryüzüne gönderilen insan, ilahi kelâm rehberliği ve âlemlere rahmet Peygamber Efendimiz'in (sav) örnekliğinden de mahrum bırakılmamış.

"Sahip olduğun şeyler üzerinde sonsuz tasarruf hakkına sahipsin" diyen anlayışın insanlığı ve dünyayı getirdiği çıkmazdan bir yol bulmak için, kendi değerlerimizden hareketle ve asli kaynaklarımızdan beslenerek düşünce ve davranışlarımızı yeniden şekillendirmek gibi bir imkân var. Mesela varoluşun içindeki her şey anlamında eşyaya "sahiplik" değil "emanet" nazarıyla bakmamızı ve öylece ihtimam göstermemiz gerektiğini vaaz ediyor inancımız. "Mülkün Sahibi Allah'tır" çünkü. Helalinden kazanmalı. Ben kazandım istediğim gibi harcarım demek yok, israf yok... Emek ve alın teri ile yüklenilen bu emanet üzerinde yetimin ve yoksulun da hakkı var... Paylaşmak gerek, arınmak gerek... Bu bakış açısının ve anlayışın içselleştirildiği ve güzel temsiller ile hayata geçirildiği bir dünya başka bir dünya olacaktır şüphesiz.

Fert fert değişim ve bunun dalgalar halinde yaygınlık kazanıp topyekûn iyiliğe evirileceği umudu... Geride bıraktığımız Ramazan ayı böyle bir dünya özlemi ve idealinin bir tür temrini değil miydi aslında? Rekabet, koşturma, bir yerlere yetişme, bir şeyleri yetiştirme, hep edinme ve biriktirme telaşlarından biraz olsun sıyrılıp, iç dünyamızda ve sosyal ilişkilerimizde farklı bir iklime girdiğimiz bir kutlu süreç. Hayatın yavaşlayarak da yaşanabileceğini, bedensel ihtiyaçlarımızın yönetilebilir olduğunu öğrendiğimiz, kalbimizi ve ruhumuzu daha bir yakinen hissettiğimiz, birlikte yaşadığımız insanlarla kardeşlik duygularımızın pekiştiği güzel günler... O iklimde yakaladığı güzellikleri tüm yıla ve hatta ömrüne taşımak gibi bir niyetle Bayrama erişenlere ne mutlu. Farklı bir dünyanın mümkün olduğu inancımızı pekiştiren de böyle güzel niyetli ve gayretli insanların varlığıdır vesselam. ❖

“Yaşamak güzel şey be kardeşim...”

SELİM GÜNDÜZALP

Zaman zaman başım dönüyor, gövdemi ateşler sarıyor. Bazı hastalıklar insanı derin gaflet uykusundan uyandırıp, hayatın fâni olduğunu göstermekle kimbilir ne hayırlara sebep oluyorlar.

Mademki, hayatın her zerresi benimdir ve ondan ben sorumluyum. Onu artık daha verimli, daha dikkatli kullanacağım. Dolu dolu yaşayacağım. İnançla, sabırla ve ümitle... Söz veriyorum kendime ve kararlılıkla Rabbimden istiyorum.

Rabbime yakın ettiği için, sayısız imkânlara vesile olduğu için hastalıkları, musibetleri de bir nimet biliyorum. Bu hazinenin kıymetini yaşamadan asla bilemezsiniz. Sübhandır Allah, her kusurdan münezzeh ve uzaktır Allah. Bazı acılar, güçlü ellerin sıkması gibi, dinlendirici de oluyor. Dişlerimi sıkıyorum, o zaman dayanmaya çalışıyorum. Böyle anlarda, yaşama gücümün, kıyıda köşede öylesine bitivermiş, her an ayakların altında ezilmesi mümkün bir otun yaşama gücü kadar önemsiz olduğunu söylüyor içimdeki ses. Nefs ve şeytanın vesvesesi bu. Zayıf bir anımı kolluyorlar.

Allah'ı andıkça hayat buluyorum yeniden. Hayallerim ve ideallerim büyüyor. Yaşamak duygusu içimi kaplıyor.

Uyuyamadığım o kadar çok geceler var ki... Gecelerim, hayatımın mahşer günündeki her ânının, her karesinin sorgulanması gibi zorlu geçiyor. Hayırlı işlerin zahmeti çok olur derler. Zahmette rahmeti buldum. Bu muhasebeden sonra, tüm duygularımı acıkmış, arınmış, uyanmış ve daha bir istekli buluyorum.

Şimdi daha iyi anlıyorum. Yaşamak, Rabbimin istediği bir insan gibi yaşamak için yıllar değil böyle hayatdar anlar gerekliymiş.

Tam dükkânı kaparken, bazen bir müşteri gelir ve öyle bir alış veriş eder ki, bırakın bir günü, bir haftayı, belki bir ayı bile korutur da gider. Esnaf olanlar iyi bilir son dakika sürprizlerini. En tatlı, en kârlı satışlardır bunlar.

Hayat da böyledir, bilinmeyen o demleri daha tatlı ve daha kârlı oluyor. Her gün hep böyle olsaydı diye düşünürsünüz. Oysa bütün anlar, belki de böyle bir anı getirmek için hazırlanmıştır. Tıpkı bir fikre, bir düşünceye ulaşmak için bir çok fikre ve düşünceye ihtiyaç olduğu gibi, böyle bir ânı yakalamak için de belki yıllara ihtiyaç vardır.

...

İmandaki zevkleri anlatmam inanın ki çok zor. Yerimden kalkamasam, bahçelere çıkamasam bile, odamdaki çiçek benimle konuşuyor. Rabbimden bana bir mektup oluyor. Renk renk, çiçek çiçek kendini okutturuyor... Hayranlıkla inceliyorum onu. Her gün en güzel ibadetlerimden biri bu: Bir küçük saksıda, Rabbimin eşsiz sanatının inceliklerini seyretmek. Rahmetini görüyorum, isimlerini okuyorum tek tek...

Allahım, gittikçe daha iyi anlıyorum, gafletle geçmiş günlerim ne çokmuş... Her şey bana el edip, merhaba derken, kulaklarım sanki sağırlaşmış, duyamamışım bu sesleri, bu davetleri... Affet Allahım gafletimi...

Arkadaşlarıma, dostlarıma ve genç kardeşlerime mühim bir tavsiyem olacak... Hayatı dolu dolu yaşamaya gayret edin. Güzel şeylerinizi, işlerinizi çoğaltın. Güzelliklerle doldurun hayatınızı. Yaşamak böyle güzel... Hayatı, size vereni unutmayın. Sizi, yarattığı her şeyden çok sevdiğini unutmayın. Sevgiyi yaratandır, sevilmeye en layık olandır O (cc).

...

Çiçekleri, gülleri, hele de kelebekleri, yıldızları, ayları, güneşleri, mevsimleri.. bunların hakkını vererek yaşayın. Yani bunlara, Allah adına bakarak haklarını verin...

Hayatın tadını çıkarmak bu. Gözlerinizi ilk defa görüyor gibi kullanın mesela. Görmenin tadına varın ve ağız dolusu, gönül dolusu şükredin. Değerli ömrünüzün her dakikasına maneviyat katarak değerini koruyun. Size verilen nimetlere maneviyat katarak onları değerli kılın, kaybetmekten kurtulun. Değerli kılmanın formülü mü? İşte bu: zikir, fikir, şükür.

O nimetleri Allah'ın yarattığını bilmek, Ondan bilmek zikir.

O nimetlerdeki Allah'ın ilmini, sanatını, rahmetini, kudretini düşünmek; ona olan ihtiyacını hissedip lezzet almak, fikir.

Bu nimetleri basit sebeplerle yaratıp veren Allah'a teşekkür ve hamd etmek de şükür.

İşte her şeyi değerli yapmanın formülü. Bu formül, bilen için her şeyi altın yapmanın formülünden daha değerlidir.

Size bu söylediklerimi, ben de uyguladım. Bileydim, başından beri hep böyle yaşardım hayatı. Saniyelerin bile nabzını tutmak isterdim. Gelip geçen her ânın, ne kadar değerli olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum.

Evet, tam da böyleyim işte...

Tek bir söz, bazen tek bir bakış, bir gülüş, bir avuç güneş, penceremden sızan, odama dolan o güzellikler, o sesler, her şeyi yeniden başlatıyor içimde... Yaşadığımın farkındayım çok şükür... Mademki yaşamaya hak kazanmışım, bu hakkı en değerli şekilde yerine getirmeliyim diye düşünüyorum. İlk defa bakıyorum Rabbim her şeye, kendi yürüyüşüne hayret eden bebek gibi bakıyorum.

Günde kaç defa gözlerimi birkaç saniyeliğine kapayıp sonra da yavaş yavaş açıyorum. Nasıl gördüğüme hayret ediyorum. Kanıksamış bir nazardan sana sığınıyorum Allahım. Hayretini kaybetmeyen bir göz, yaratılışın her anında bir harika yakalarken, hayretini yitirmiş bir nazar hiçbir şey göremez. Yaşıyorum bunu. Şimdi anlıyorum o büyük insan İmam-ı Rabbani'den bir keramet istediklerinde bir iki adım atıp; “İşte yürüyorum ya” demesinin hikmetini. Allahım, bakışımı, nazarımı, adımımı sana yönlendir, esma-i hüsnanda dillendir ve dinlendir.

...

Rabbimize bildiğimiz bilmediğimiz tüm nimetleri için şükürler olsun... Bütün o güzelliklere kavuşmamıza vesile olan Allah'ın Elçisi, Âlemlere Rahmet, Efendimiz Hz. Muhammed'e, vesile olduğu nimetler adedince salât ve selâm olsun...❖

Anne Sütü Bebeğin Beynini Şekillendiriyor

PROF. DR. SEFA SAYGILI

Anne sütünde; protein, karbonhidrat, yağ ve vitaminlerden terkip edilmiş eşsiz bir besindir. Ayrıca hormonlar, enzimler, immünoglobulinler, büyüme faktörleri, sitokinler, antiinflamatuar ajanlar ve antimikrobiyal faktörler gibi farklı biyoaktif (aktif ve canlı) maddeleri de içeren benzersiz ve paha biçilmez bir salgıdır.

Aynı zamanda, dağılımı önemli ölçüde farklılık gösteren farklı türlerdeki canlı hücreleri de barındırır. Normal şartlarda tüm anne sütü hücrelerinin %13-70'ini lökositler (kandaki savunma hücreleri) oluştururken, enfeksiyon geçirilmesi durumunda bu oran %94'e kadar çıkabilir. Bu da anne sütünün enfeksiyonlara karşı bebeğe savunma sağladığını, bağışıklık sistemini güçlendirdiğini gösterir.

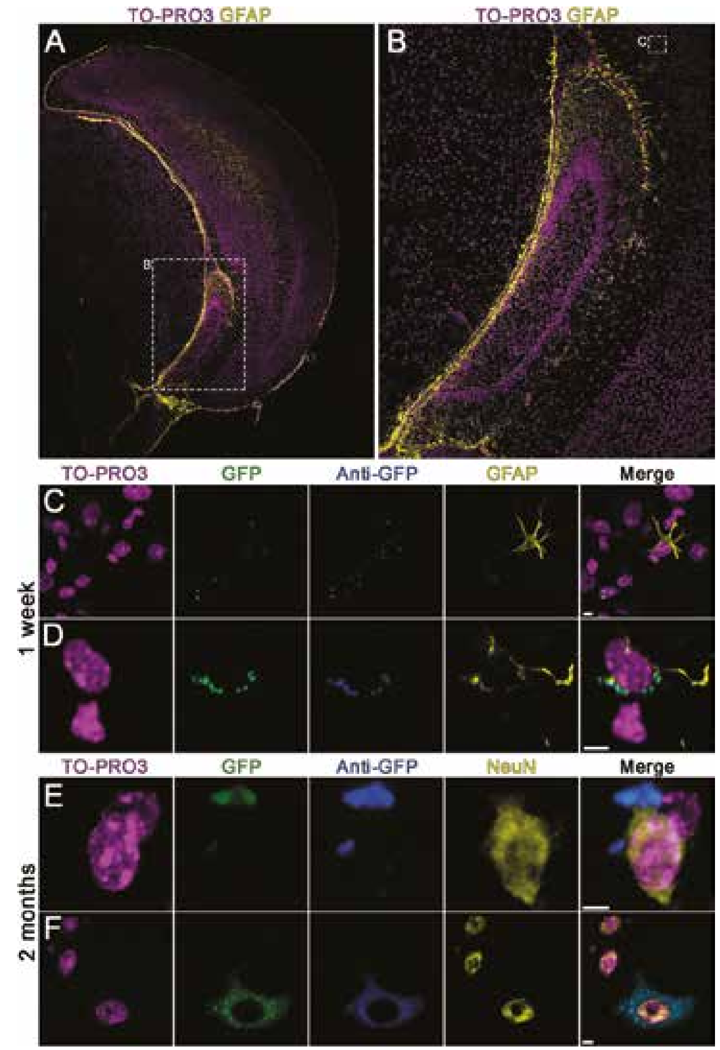
Meme bezlerinin kanallarındaki epitel hücreleri her zaman normal hücre popülasyonu arasında yer alır. Anne sütündeki diğer bir hücre grubu da laktogenez (süt salgılanması) sırasında yeni meme dokusunun oluşumunu sağlayan meme bezi kök hücreleridir. Bu hücreler normal bir meme bezinde az sayıda veya aktif değilken, hamilelik ve emzirme ile meme bezini aktif olarak yeniler. Meme dokusunun alveolar, duktal ve miyoepitelyal hücrelerine farklılaşabilirler.

Anne sütü ile teşekkül eden hücreler, bir bebeğin mide-bağırsak sisteminin zorlu koşullarına rağmen hayatta kalırlar; sonra da bağırsak duvarına ve onları karaciğere ve dalağa taşıyan kan dolaşımına geçtikleri gösterilmiştir. Ancak bu hücrelerin vücuttaki tam dağılımları ve akıbetleri büyük ölçüde bilinmemektedir. Anne sütü kök hücrelerinin farklılaştığı ve farklı dokulara (kan, mide, timüs, karaciğer, pankreas, dalak ve elbette beyin) entegre olduğu düşünülmektedir.

Şimdi Türk bilim insanlarının yaptığı bir araştırmada1; anne sütü kök hücrelerinin yavrulara geçtiği, beyne ulaştığı, oraya yerleştiği ve farelerde nöron (sinir hücresi) ve glial hücrelerde başarılı bir şekilde farklılaştığı gösterildi. Yani annenin hücreleri ve DNA'sının anne sütüyle bebeklerin kanına ve beynine de geçtiği tespit edildi. Böylelikle bu hücreler beyin hücrelerinin oluşumunda aktif rol oynuyorlardı.

Üstelik anne sütü kök hücreleri oldukça zor olan kan beyin bariyerini geçerek beyne yerleşiyorlardı. Bunun için henüz bilemediğimiz bir stratejiye sahiptiler.

Sağda, GFP+ (işaretli anne) tarafından emzirilen yavruların immünohistokimyasal olarak boyanmış beyin bölümleri görülüyor. Anne sütüyle taşınan anne hücreleri, yavrunun beynine dağılır. (A,B) Beynin hipokampal bölgesindeki GFP+ hücrelerinin yakınlaştırılmış görüntüleri. (C–F) Glial hücre markörü (anti-GFAP) ve nöronal markör (anti-NeuN) farklı hücre tiplerini etiketlemek için kullanıldı, nükleer boya TO-PRO3 ile zıt boyandı. Nöronal ve glial hücrelere farklılaşan GFP+ hücreleri, bir hafta ve iki aylık emzirmeden sonra saptandı. (ölçek çubukları: 5 µm)

İnsanın varoluşunun sebebi olan aile, İslâm'a göre çok önemlidir. İslâm sağlıklı bir neslin ve ailenin devamı için bebeklerin ilk iki yıl anne sütüyle beslenmeleri üzerinde titizlikle durmakta konunun önemine dikkat çekmektedir. Kur'an-ı Kerîm'de de belirtilen emzirme; ister bebeğin annesinden ister başka kadınlardan süt emmeye verilen isimdir. Fıtrat (yaratılış) gereği süt emzirme âdeti, naslarla belli ilkelere bağlanmış, böylece süt emzirme âdeti korunmuştur. Öz anne dışındaki kadınlardan emzirmelerin sütkardeşliği oluşturacağını beyan etmiştir. Sütkardeşliği, kan bağı akrabalığı gibi sürekli evlenme yasakları içerisinde kabul edilmektedir. Araştırmada ortaya çıkan bulgular anne sütünün vazgeçilmez olması yanında, süt kardeşliğinin önemini vurgulamaktadır.

Her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır ki, anne sütü, bebeği çeşitli hastalıklardan koruyan, besin ihtiyaçlarını gideren ve Allah'ın (cc) üstün nitelikli bir armağanıdır.❖

Kaynak:

1. Transfer and Integration of Breast Milk Stem Cells to the Brain of Suckling Pups. Mehmet Şerif Aydın, Esra Nur Yiğit, Emre Vatandaşlar, Ender Erdoğan & Gürkan Öztürk: www.nature.com/scientificreports

MUAMMER ERKUL

Bayram Kuşları

Kuşların bayramı var mı?

Elbette var.

Baksanıza içinizdeki kuşlara;

Pır, pır...

❤

Kuşların da bayramı olduğunu içimdeki kuşlardan biliyorum.

Kuşların bayramı var.

Kuşlarımın, kuşlarının ve hatta kuşların bayramı yoksa bile;

Kuşların içindeki kuşların bayramı var!

❤

Bayram gelmiş;

Yüzlerden belli... Gözlerden belli.

Bayram gelmiş;

Dillerden belli, ve ellerden belli.

Bayram niye gelsin ki yüzlerden, gözlerden belli değilse?..

Ve bayram nasıl gelsin dillerden belli değilse, ellerden belli değilse?..

❤

Bize ulaşan bayramı kendimizde hapsetmemeliyiz galiba...

Bayram; "müjdeler gibi" dolaşmalı aramızda. Bayram; bir takdir gibi bize ulaştıkça onu hemen aktarmalıyız yanımızdakilere, öyle değil mi?

Bayram sıcacık bir kor gibi, beyaz bir güvercin gibi dolaşmalı elden ele, konmalı omuzdan omuza.

Bayram sevgi gibi akmalı gönülden gönle.

Ve bayram çocuklara ulaşmalı.

❤

Kuşların bayramı var mı?

Elbette var.

İçlerindeki bayram yerleri kuşlarla dolu değilse neden ayakları yere değmiyor ki çocukların?..

❤

Bayram, gelirse ve bizde kalırsa; ağlar içimizde... Hüzün olur oturur!

Hadi bayramı bir kor gibi, bir müjde gibi ve sevgi gibi aktaralım diğerlerine...

Bayramı bize ulaşan bir emanet gibi aktaralım. Özellikle de çocuklara...

Çünkü çocuklar bayramların "asıl" sahibi!

Biz, bize ulaşmış olan bayramları onlara vermeliyiz, çünkü çocuklar bayramı en iyi hissediyor, en iyi yaşıyor ve en iyi bölüşüyor...

❤

Bayram paylaşmak demek:

Çocukların bayramı varsa, bizim de var.

Bizim bayramımız varsa kuşların da bayramı var.

Yaşasın içimizdeki pır pır bayram kuşları...❖

İçimizdeki Renkler

Sevilen bir insan hatırlayın;

Ama bu insan her ağzını açtığında, bugüne kadar başına gelmiş olan bütün istenmeyenleri ardı ardına ve nefes almadan sıralıyor olsun!..

Sevilen bir insan hatırlayın;

Ama bu insan çevresindeki herkesin her gizlisini merak ediyor, biliyor ve ortaya seriyor olsun!..

Sevilen bir insan hatırlayın;

Hastalıklardan, cesetlerden, kazalardan, belalardan... Hayırsızlardan, uğursuzlardan başka konular için çene yormuyor olsun!..

❤

Sevilen bir insan hatırlayın;

Sevgilerden bîhaber... Müjdeleri unutmuş... Ve gözleri yıldızsız gecelerin renginde!..

❤

Sevilen bir insan hatırlayın;

Sevdiğiniz hiçbir konuya girmeyen... Taşlı ve dikenli ve çamurlu yolların yolcusu... Nefesi çirkef kokuyor olsun!..

❤

Resimler çizmekteyiz insanların zihnine;

İçimizden aldığımız renklerle!..

❤

Şu renk, umut... Bu; müjde. Bu renk sevdanın rengi... O ise yarınların.

Resimler çiziyoruz içimizden aldığımız renklerle.

Kelimeler?..

Kelimeler gönüllere kılavuz.

❤

Hadi, bana bir insan gösterin...

Bu insan hem seviliyor olsun herkes tarafından, hem de herkesin kuyusunu kazıyor olsun...

Hem yollara ışık tutuyor, hem de geleceğe toprak atıyor olsun!

Hem aydınlık, hem de karanlık olsun!

❤

Şaka değil; sarf ettiğimiz her kelime çok önemli.

Resimler çiziyoruz insanların zihnine; içimizden aldığımız renklerle.

Acaba ben, kendi karşımda olsaydım, kendimi dinlemekten hoşlanır mıydım?..

Ve söylediğim kelimelerden yola çıkarak kendimi nasıl tanırdım?..

Merak etmeğe değer! ❖

Sinemanın Dili

İBRAHİM DEMİRKAN
Yönetmen/Senarist

Sinema dili, geldiğimiz süreçte evrensellik kazanmış bir dildir. Karanlık bir salon ve tek odaklı bir perde ile seyircisini televizyondan çok daha etkileyen bir araçtır. Film bir hikaye eşliğinde dayatmak istediği duygu ve düşünceyi seyirciye sunarken, seyirci de kendi kültürel kodları ile filmi izler ve kendi anlam dünyasında filmdeki olayları ve kişileri ölçüp bir değer biçer. Seyirciyle filmin bu karşılaşmasından seyirciye ait bilişsel ve duyuşsal anlamda zihin dünyasını etkileyen zevkler ve renkler ortaya çıkar, yeni imajlar oluşur. İşte bu imajlar hakikate işaret eden imgeler de barındırabilir, tam tersi seyirciyi manipüle ederek yanlış yollara sürükleyip hakikate perde de olabilir. Filmlerdeki kurgulama ile gerçeği parçalama ve oluşturmak istediği imaj doğrultusunda bir yönlendirmeyi sözde masum bir amaçla ama ustaca yapmaktadır.

Örneğin 2009 yılında en iyi özgün senaryo ve en iyi oyuncu ödülünü alan The Milk filminde Sean Penn'in bir homoseksüeli özgürlük bağlamında canlandırdığı gibi. Bu sayede bir homoseksüelin özgürlük bağlamında mücadelesini, özgürlük kavramını ortak payda yaparak seyirciye vermeye çalışmaktadır. Böylece izleyici asli değerlerinden olan özgürlük kavramının kendisi için ne kadar önemli ve zaruri bir duygu ve kavram olduğunu bildiği için kolaylıkla başroldeki insanla kendini özdeşleştirebilmektedir. Bu durum ise dini değerler açısından asla kabul edilemeyecek bir cinsel sapkınlığa hoşgörüyle bakmanın ilk adımlarını attırmaktadır.

...

Başta Amerikan sineması olmak üzere dünyanın her tarafına ihraç edilen Batı kültürü ve sinemasının evlerimize kadar girmesinde en önemli etken elbette ki kaliteli ve zevkle seyredilebilir olmalarıdır. Bu zevki sağlayan filmin dilidir. Gerek senaryoların yazımında dramatik çatının ustaca kurulması gerekse çekim aşamasında gerçekleştirilen kamera açıları, ses kullanımı gibi hususlar bir filmin dilini, biçimini ortaya koyar.

Bir insan nasıl İngilizce'yi iyi bilmeden bir İngiliz'e İslamiyet'i anlatamazsa sinema dilini bilmeyen bir yönetmenin de İslamiyet'i doğru düzgün anlatması beklenemez. Sinema ise evrensel bir dil olarak her yaştan insana masallar anlatan bir 'kassas'tır. Film yönetmeni Milos Forman bu durumu şöyle açıklamaktadır: *"İnsanlar, masalları severler. Dünyada ABD'den daha iyi masal yazan hiçbir ülke yoktur. Her çocuk bir prens olmayı düşler, her yetişkinin gizliden gizliye Rambo olup düşmanını öldürme düşü vardır."*

...

Sinemanın etkileyici dili sadece özdeşleştirme veya katharsisten geçmez. Hız da önemlidir. Tasavvufi tabirle bast-ı zaman ve tayy-ı mekân önemlidir sinemada. Hızlı bir anlatımı vardır Amerikan sinemasının ve seyirciyi memnun eder bu hız. İnsanlar hayal ettikleri ve olmak isteyip de olamadıkları kişilikleri, kahramanlıkları perdede gördükleri için çok memnundurlar. *"Seyirci yitirdiği zamanı arar"* der Tarkovski... Seyircinin dinamikliği fetheder sinemayı. Kaybettiği zamanı, kazanamadığı kişilikleri bulur. Bu anlamda medyaya ait bütün unsurlar tatmin aracıdır insanlar için. Sinema bunları hayal perdesinde yaparken magazin dünyası da bunu TV ve basılı medya yoluyla yapmaya çalışır. Ünlü veya başarılı insanların yaşamları peri masalları gibidir. Kişi kendi yaşamında eğer "tutunamayanlar"dan ise, başarısız bir insan ise bu hikâyelerle avutur kendini. Bu ünlü insanların aşkları ise kül kedisi hikâyeleri gibi tatlı ve parlaktır. Verilen hayaldir.

Oysa Kur'ân-ı Kerîm'in üslubu, hayal dünyasından uzaktır. Kur'an'ın verdiği his ve duygu, nefsi ön plana çıkartan, ama ruhu öldüren hayallerden uzaktır. *"Biz ona (Muhammed'e) şiir öğretmedik, (şiir) ona yakışmaz da. O(na vahyedilen) sadece bir öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır."* (Yâsin suresi, 69)

...

Sinema tıpkı bir bıçak ya da ateş gibi çok kullanışlı bir araçtır. Kullanmasını bilene sorunların düğümlerini çözer ya da aydınlatır. İslam dünyasında sinema alanında iyi ve güzel eserler verilmeye başlanmıştır ama öte yandan da Batı İMAX veya 3D gözlüklerle insanlığı hayal âlemine alıp yine avutmaya, cebindeki parayı kendi kasasına indirmeye çalışmaktadır. Çünkü bu dünyalar adeta büyülü dünyalar olup insanları etkilemektedir.

Bu sebeple bir film izlenirken çok dikkatli olunmalı, filmin vermek istediği mesaja ve alt metninde neler olduğuna dikkat edilmelidir. Yoksa, bir insanın en büyük düşmanını dost gösterecek kadar etkileyici bir sanat olan sinema, insanı çok farklı noktalara taşıyabilir. Bu yüzden sinema dilini kavramaya yarayacak film okumaları önemli etkinliklerdir. ❖

Okul Öyküsü

Sınav

HAZIRLAYAN: AHMET ZAFER

Tıp öğrencisi bitirme sınavına girmişti. Komisyon üyeleri, öğrencinin heyecanlı olduğunu görünce sınavı basit bir soruyla başlatmak için şöyle bir soru sordular:

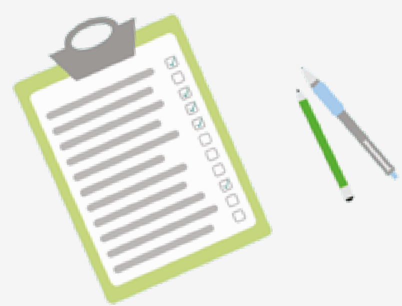
"Terletmen gereken bir hasta gelse ona nasıl bir yöntem uygularsın?"

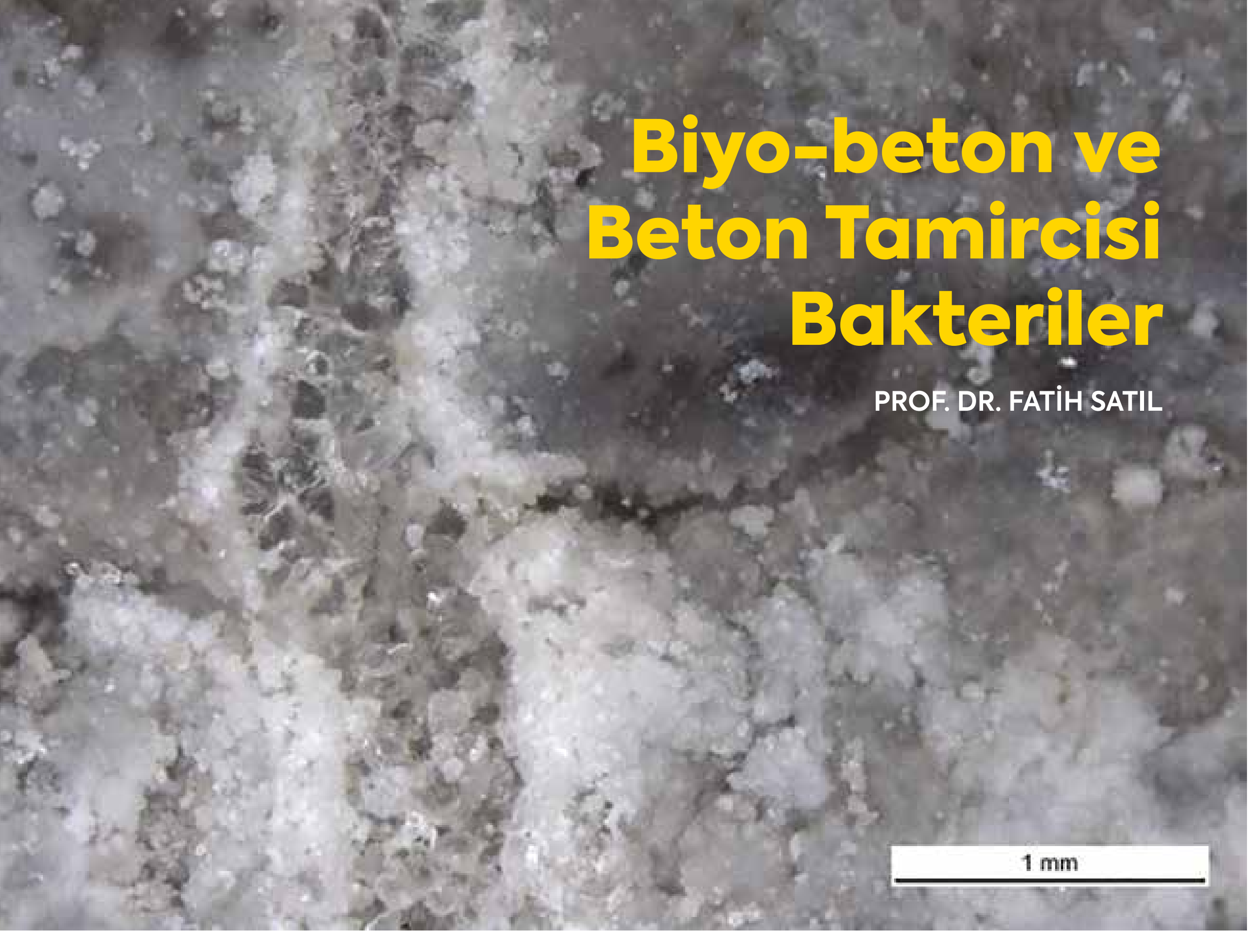
Öğrenci aklına gelen ilk yöntemi söyledi; fakat komisyon başkanı "Başka?" diyerek karşılık verdi.

Öğrenci ikinci bir yöntemi söyledi; fakat yine "Başka?" sorusuyla karşılaştı. Aklına gelen yöntemleri sıraladıkça hocaları "Başka?" sorusunu soruyorlardı.

Böyle olunca kendisi de "kan ter" içinde kalan öğrenci, yapabileceği son yöntemi de söyledi:

"Saydığım bu yöntemlerin hiçbiri bir sonuç vermezse" dedi. "Hastayı alır getiririm ve burada sınava sokarım. Mutlaka terler..." ❖

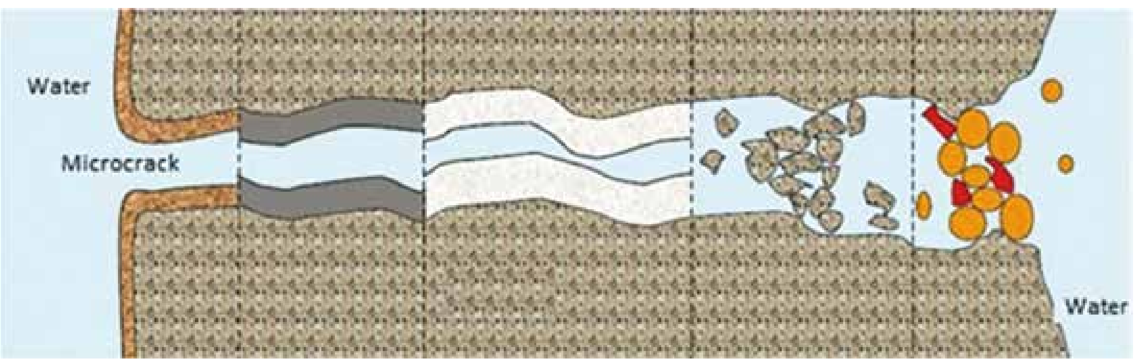

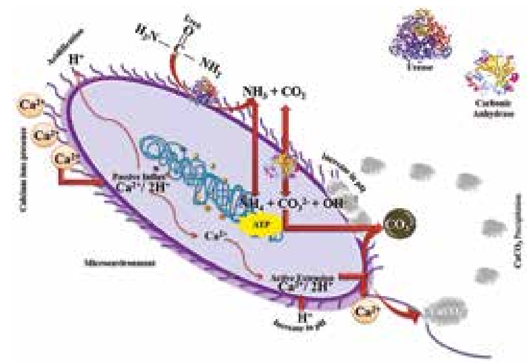
Biyo-beton ve Beton Tamircisi Bakteriler

PROF. DR. FATİH SATIL

Malumunuz zaman zaman binalarımızın betonlarında çatlamalarla karşılaşabiliyoruz. Beton yapılarda görülen bu çatlakların tamiri ise önemli ama zaman alan ve pahalı bir iştir. İşte bu probleme çözüm arayan Delft Üniversitesi bilim adamları beton yapıların kendini iyileştirme kapasitesini bakteri kullanılarak nasıl geliştirebileceklerini ve bu bakterilerin gelişmesi için ne gibi şartların gerekli olduğunu araştırdılar.

Bu amaçla mikrobiyologlar BİYO-BETON diğer adıyla CANLI TUĞLA denilen bir malzeme geliştirdiler. Bu malzeme Bacillus cins bakteri sporlarının su ile aktive olan besin maddeleri ile karışımından oluşuyor. Böylece beton karışımına bu bakteri karışımı gömülerek betona kendini iyileştirme özelliği kazandırılmış olacak.

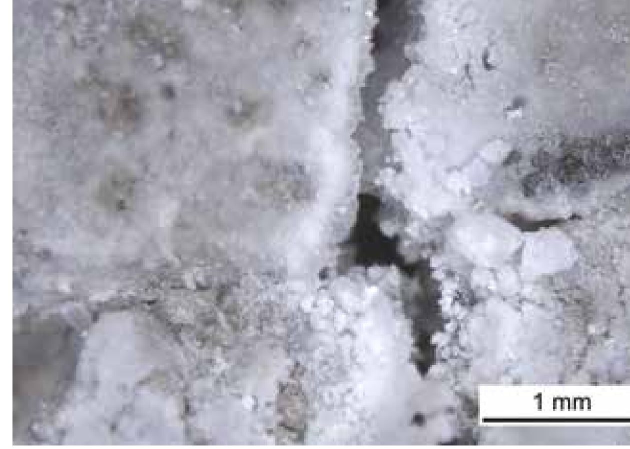

Teoride; betonda mikro çatlaklar meydana geldiğinde yağmur suyu betonun içine sızacak ve içerideki bakterileri aktive edecek, bakteri de ürettiği kireçtaşı ile çatlakları dolduracak.

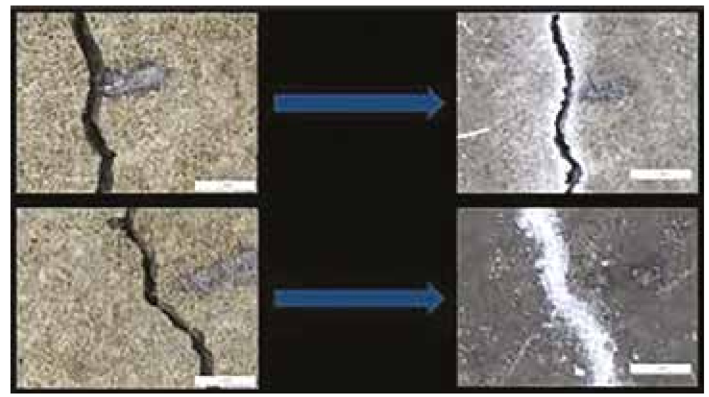
Buradaki reaksiyon basamaklarını biraz daha ayrıntılı anlatmak gerekirse; çatlak oluşumu sonrası betonun içine sızan su ve besine ulaşan bakteri, ortamdaki kullanılabilir besini tüketip, çatlak içerisinde CO2 üretmektedir. Üretilen CO2 ise çatlak ortamındaki Ca2+ ve OH- ile reaksiyona girerek kalsiyum karbonat (CaCO3) formunda çökelir. Oluşan çökeltinin birikmesi ile çatlak zamanla kapanır.

Bu konuda yapılan laboratuvar testlerinde 0,5 mm genişliğindeki çatlaklarda başarı elde edilmiş.

Uzmanların dediğine göre inşaat sektörünün, bu önemli gelişme sayesinde sürdürülebilir yapılar inşa etmesi ve sera gazı salınımını azaltması mümkün olacak. Ayrıca bu teknoloji sayesinde normal beton üretiminin aksine atmosferden karbondioksit emilecek. Bu da sera gazı salınımını önemli ölçüde etkileyecek bir gelişme.

Görüldüğü gibi, yeryüzünde maddelerin ayrıştırılmasında görevli olan bakteriler aynı zamanda insanlığın da hizmetine sunulmuş mikro canlılardır. Şu kâinatın yaratıcısının, tüm canlıları hadsiz vazifelerle vazifelendirmesi hikmetinin gereğidir. Yüce Yaratıcımız yeryüzündeki hayatın devamlılığında rolü bulunan ve ekolojik dengede önemli görevler üstlenen birçok mahlûkatı özel görevler için yaratmıştır. Bize ise çalışıp, onlardan farklı alanlarda da istifade etmenin yollarını bulmak düşüyor.❖

Zaman: En Kalın Perde

HALİL İBRAHİM SERT

Bir maraton koşucusu, koşuyu bitirdiğinde durağan birine göre saniyenin trilyonda biri kadar genç kalır.

Saatte 1000 km hızla giden bir uçakta 24 saat yolculuk ederseniz saatiniz saniyenin 25 milyonda biri kadar geri kalır.

Saatte 120 km hızla giden bir otobüste 8 saat yolculuk ederseniz saatiniz saniyenin 6 milyarda biri kadar geri kalır.

Işığın boşluktaki hızı, farklı hızlarda hareket eden her gözlemci için aynıdır ve değişmez. Bunun tek açıklaması hareket eden gözlemcilerin hızlarıyla orantılı olarak zamanın yavaşlamasıdır.

Bunlar deneysel verilerdir.

...

Einstein bir gün İsviçre'nin Bern şehrindeki işyerinden evine dönerken tramvaya biner. Tramvay yolu kent meydanındaki saat kulesinin tam karşısındadır. Evine doğru hareket ettiğinde, gittikçe ondan uzaklaşmış olur.

Birden aklına şu soru geldi: "Tramvay ışık hızı ile hareket ediyor olsaydı ne olurdu?" Şu sonuca ulaştı: "Işık hızı ile uzaklaşırken, saatten yansıyan ışınlar onun gözüne ulaşmayacak ve yelkovanın hareketini algılaması mümkün olmayacaktı. Yani zamanın akışı, tramvaydaki gözlemci Einstein için durmuş olacaktı. Zaman, kendisi için durmuş iken diğer her şey ve herkes için akmaya devam edecekti."

...

Bütün bu bilgileri şunun için sıraladım:

Her şey sürekli değişir ve değişken olan her şey de üründür, yani yaratılmıştır. Yaratılmış olan belki de en büyüleyici şey de 'zaman'ın ta kendisidir.

Yaratıcı nasıl ki mekândan münezzeh ise zamandan da münezzehtir. Mekânı yaratan nasıl O ise, zaman dediğimiz şeyi yaratan da O'dur.

Gayb ve gaflet perdesinin en kalın tarafı da zaman konusundadır. O yüzden Allah, Asr suresinde "akıp giden zamana" işaret eder.

...

Einstein, Maxell, Galileo, Lorentz, Fitzgerald gibi bilim adamlarının ispatlayabildikleri kadarıyla dahi zamanın hıza bağlı olarak bir gözlemciye göre değişebildiği, hatta o gözlemci için zamanın duracağı yazılıp çizilip hesaplanmışken, zamanın ve mekânın dışında olan Allah'ın geçmişi ve geleceği gözlemliyor ve her şeyi biliyor olması hiç de garipsenecek bir şey değildir.

Bir an için ışık hızına ulaştığınızı ve zamanın sizin için durduğunu ve olup biten her şeyi seyrettiğinizi düşünün!

Allah'ın "Oku!" emrine muhatap olan insanın kainatı ve hadiseleri "Yaratan Rabbin adıyla" bilimi kullanarak okuması ve kalbindeki imanı daha da canlı hale getirmesi ne muhteşem bir şey!

Sizce de öyle değil mi ? ❖

HAZIR CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

AHLAK BULAŞIR MI?

Hz. Ali (kv), "Kötülerle arkadaşlık etmekten sakının" dediğinde "neden?" diye sormuşlar:

"Çünkü ahlak bulaşıcıdır." demiş.

"Peki ne yapalım?" dediklerinde şu cevabı vermiş:

"Allah'ı yüceltin ve Allah'ın dostlarını sevin."

● ● ●

ZAMAN NASIL BİR ŞEY?

İbn-i Haldun'a zamanı sormuşlar.

O da zamanı enine boyuna şöyle anlatmış:

"Bekleyince yavaşlar,
gecikince hızlanır,
üzülünce can yakar,
mutlu olunca kısalır,
acı çekince bitmek bilmez,
sıkılınca uzar."

● ● ●

DEĞİŞMEK VE DEĞİŞTİRMEK

Nietzsche'ye fikir değiştirmekle ilgili soru sorduklarında şöyle der:

"Derisini değiştirmeyen yılanlar ölmeye mahkumdur" der ve ekler, "bu durum, düşüncelerini değiştirmeyen, geliştirmeyen zihinler için de geçerlidir." ❖

Kuş Göçlerindeki Rahmanî Tasarruflar

PROF. DR. ALİ ALAŞ

Hayvanlar arasında göklerin hâkimi hiç şüphesiz ki kuşlardır. Kuşlar, bitkilerin polenlerinin ve tohumlarının yayılması, böcek, yılan, fare gibi zararlıların popülasyonlarının dengelemesi, çeşitli hayvan leşlerinin ortadan kaldırılıp, hastalıkların yayılmasının önlenmesiyle vazifelendirilmiş hayvanlardır. Yeryüzünde 10.000 civarında kuş türü yaşamaktadır. Türkiye'deki kuş türü sayısı 487 olarak tespit edilmiştir.

Kuşların dişleri yoktur ve bunun yerine gagaları vardır. Vücutları tüylerle kaplıdır. Sıcakkanlı hayvanlar olup, kanatları vardır ve çoğu uçabilir. Çeşitli kuş türlerine uçabilme, yüzebilme ya da koşabilme yeteneği verilmiştir. Hayatlarının farklı evrelerinde bir yıllık periyotta farklı mevsimlerde yüzlerce hatta binlerce kilometre yol kat ederek denizleri, çölleri veya yüksek dağları bir uçtan diğer uca geçerek, üremek ya da kışlamak amacıyla uzun mesafelere gidebilirler. Göçmen olmayan kuşlar ise bütün yıl boyunca aynı bölgede bulunurlar.

Her yıl milyonlarca hayvan kendileri için daha uygun kaynaklar bulmak ve kötüleşen çevre şartlarından (besin azalması ve temperatür değişimleri gibi) uzaklaşmak için bulundukları bölgeden daha uygun şartlara sahip alanlara doğru göç ederler. Göç hadisesi, kelebekler ve diğer böcekler, memeliler, deniz kaplumbağaları ve balıklarda da görülmesine rağmen hiçbiri kuşların göçleri kadar kapsamlı değildir. Öyle ki, kuşların topluca gerçekleştirdikleri göç küresel ölçekli olup, bazı türlerin göçleri esnasında gidiş ve dönüş de hesaba katıldığında 30.000 km'yi bulmaktadır. Kuşlarda göç zamanlaması onlara Allah'ın (cc) verdiği biyolojik iç saat ile ayarlanmaktadır. Kuşlardaki biyolojik iç saat, fotoperiyodik (gün uzunluğu yani güneşin doğuşundan batışına kadar geçen sürenin uzunluğu) etkilere bağlı olarak gerçekleşen mevsimsel etkilere göre programlanmıştır.

Uçma hadisesi için birim zamanda daha fazla enerjiye ihtiyaç duyulur. Kat edilecek uzun mesafe nedeniyle en ekonomik enerji kaynağına ihtiyaç vardır. Uçma esnasında hava direncini azaltmak ve minimum enerji ile maksimum mesafe kat edebilmek için kuşların vücutları iğ biçiminde yaratılmıştır. Diğer taraftan iskelet sistemlerindeki kemikler içi boşluklu olarak yaratıldığı için oldukça hafiftir. Mesela frigat kuşlarının kanat açıklığı 2.1 m olmasına rağmen iskeletleri 114 gram kadardır.

Kuşların kemikleri içi boşluklu olarak yaratılmıştır

Allah (cc), kuşlara kanatlar vermiştir. Vücut ısısının korunması ve aerodinamik bir yapı kazandırılması için vücutları tüyler ile kaplanmıştır. İçi kısmen boşluklu olarak yaratılan kemikleri, onların hafif ve kuvvetli bir yapı kazanmaları, havada süzülmek ve uçmak için en ideal şekli almaları için oldukça önemlidir.

Kuşlar sıcakkanlı hayvanlar olarak yaratılmış olmalarının yanı sıra onlara çok etkili bir solunum, kalp-damar ve metabolik sistemleri verilmiştir. Bu sistemler, onları yaratan Zat'ın sonsuz ilim ve hikmetinin göstergeleridir. Bu sistemlerle bir taraftan kanat kaslarına ihtiyaç duydukları yüksek enerji, oksijenli solunumla temin edilirken, diğer taraftan metabolik atıklar hızla uzaklaştırılarak sporcularda görülen kramp benzeri ağrıların oluşması önlenir.

Kuşlarda görülen etkili gaz alış-verişi, deri ve vücut duvarları arasında ve de kemik boşluklarında olduğu gibi göğüs ve karın boşlukları boyunca yerleştirilmiş olan hava keseleri vasıtasıyla da gerçekleştirilir. Akciğerler ile bağlantılı olan bu hava keseleri, havadaki oksijenin etkili bir şekilde vücuda alınmasını sağlar. Bu özellikler, uzun menzilli göç yapacak kuşlar için eşsiz bir donanım ve performans sağlanması bakımından son derece önemlidir.

Tesadüflere yer bırakmayacak şekilde, çok ince mühendislik hesaplarını gerektiren kuşlardaki bu donanımların, onların ihtiyaçlarını bilen Allah (cc) tarafından yapılıp, işletildiği aşikârdır. Diğer taraftan, kuşlarda günlerce ve hatta aylarca yiyecek almadan hayatın idame ettirilmesi ve yolculuk esnasında ihtiyaç duyulan enerji kaynağı için yeterli yağ depolanmasının nasıl gerçekleştirildiği halen daha tam olarak çözülememiştir.

Uçuş şampiyonu çubuk kuyruklu çulluk, Limosa lapponica

Günümüzde kuşların göç rotaları onlara takılan çipler vasıtasıyla uydudan izlenebilmektedir. Ornitologlar yani kuş bilimcilerin bilimsel adı Limosa lapponica olan çubuk kuyruklu çullukun (Bar-tailed Godwit) erkek bireylerinin göç rotasını takip için yaptıkları çalışmada, vücuduna elektronik çip takılan bu kuşun 16 Eylül 2020'de Alaska'daki çamurluk alanlardan ayrılıp, hiç durmaksızın uçarak, 12.200 km (7.580 mil) yol kat ederek Pasifik Okyanusu'nu geçtiği ve Yeni Zelanda'ya ulaştığını tespit etmişlerdir. Yapılan hesaplamalara göre bu uçuş esnasında zaman zaman saatte 88.5 km hıza kadar ulaştığı tespit edilmiştir.

Göç öncesi enerji yönünden zengin besinler (yüksek yağ içerikli meyveler ve tohumlar) ile beslenen kuşlarda vücut ağırlığı iki katına çıkarılır ve bunun %60'a yakını yağdır. Göç esnasında poliansature yağlar bilhassa linoleik asit (omega 6 yağ asididir) ve linolenik asit (omega 3 yağ asididir) gibi esansiyel yağ asitlerine ihtiyaç duyar. Kuşun vücudunda üretilemeyen bu yağlar (omega 3 ve omega 6 yağ asitleri) Allah'ın onlar için hazırladığı gıda maddelerinden temin edilir.

Ayrıca uçuş esnasında metabolik reaksiyonlar sonucunda oluşabilecek serbest radikallerin zararlı etkilerinden korunmaları için antioksidan kapasitesi yüksek olan E vitamini ve anthosiyanin içeren meyve ve besinlerle de beslenirler. Mesela sonbahar göçü esnasında konakladıkları bölgelerde bu tür gıda maddeleri, Rahmanî ve şefkatli bir tecelli olarak, onların beslenmeleri için çeşitli çalıların meyvelerinde hazırlanmıştır.

Göçten önce aşırı beslenme (hiperfaji) ve kilo almayla eş zamanlı olarak sindirim organlarının (mide, taşlık ve ince bağırsağın) küçültülerek yeniden yapılandırılması, maksimum düzeyde beslenme ve göç uçuşu esnasında ihtiyaç duyulan enerjinin temini Rahmanî bir planlamanın eseri olup, asla tesadüflerle izah edilemez.

Yaratılış harikası olan bu hayvanlarda hikmetin bir eseri olarak uçuş öncesi Alaska'da

yaklaşık iki ay beslenen çubuk kuyruklu çulluk erkek bireylerin enerji depoları artırılırken, sindirim organları küçültülmektedir. Egzersiz organlarının boyu ve kapasitesinin ise artırıldığı düşünülmektedir.

Kuşlar Uçuş Rotalarını Nasıl Buluyorlar?

Kuşların yıllık göçler esnasında kullandıkları yollar uçuş rotası olarak isimlendirilir. Bilim adamları kuşların uçuş rotalarını nasıl bildiklerini tam olarak çözememişlerdir. Ancak Allah'ın (cc), kuşlara verdiği dahili bir küresel konumlandırma (GPS) sisteminin var olduğunu düşünmektedirler. Bunun için gündüz uçuşlarında güneşin, geceleri ise kutup yıldızı ya da kuzey yıldızı gibi yıldızların konumundan faydalandıkları tahmin edilmektedir. Kuşların gözleri ile beyni arasında adeta bir pusuladaki gibi hangi yönün kuzey olduğunu belirleyen bir sistem olabileceğini düşünmektedirler. Diğer taraftan kuşun iç kulağındaki nöronlarda bulunan eser miktardaki demirin de yön bulmada kullanıldığı varsayılmaktadır.

Şaşırtıcı olan bir diğer durum da yön bulmada ve kuşun konumunu tam olarak belirlemede kuşun gagasın da kullanıldığı yönündedir. Kuşların gagasının beyinle irtibatı trigeminal sinir ile sağlanır. Bilim adamları bu sinire, dünyamızı çepeçevre saran manyetik alanı algılanma yeteneği verildiğini tespit etmişlerdir. Çünkü manyetik alan kutuplarda çok güçlü olup, bu güç ekvatora doğru gidildikçe zayıflamaktadır. ❖

(Bu yazının kaynaklarına, web sitemizdeki sayfasından ulaşabilirsiniz.)

Bizim Gibi Milletler

ÜMİT ŞİMŞEK

"Yerde hareket eden hiçbir canlı, havada kanat çırpan hiçbir kuş yoktur ki, sizin gibi birer topluluk olmasın." (En'âm Sûresi, 6:38)

Bu âlemde kimsesiz ve başıboş olmadığımızı gösteren âyetlerden biri de bu âyettir. Bizimle bu şirin gezegeni paylaşan hangi canlı varsa, hepsinin de bir emir ve bir irade altında hareket eden âşinâ ve dost varlıklar olduğunu, bu âyetin tasvir ettiği tablo içinde rahatlıkla görebiliyoruz.

Âyet-i kerime, yeryüzündeki bütün canlılar için, birer "ümmet" deyimini kullanıyor.

İkinci olarak, bütün canlıların bu özelliğine, bir de "sizin gibi" nitelemesi ekliyor.

Sonuç: Onlar da birer topluluk, birer kavim, birer millet halinde hayat sürüyorlar—tıpkı bizim insan nesli olarak bir topluluk teşkil ettiğimiz, yahut insan nesli içinde milletlere, topluluklara ayrıldığımız gibi.

Biz, ayrı milletler halinde nasıl birtakım özelliklere, yaşama alışkanlıklarına ve yasalara sahip isek, onlar da, ayrı ayrı milletler olarak, birtakım yasalara uygun şekilde yaşıyor ve kendilerinden beklenen görevleri yerine getiriyorlar.

Kur'ân'ın bu tespitini hayvanlar âleminin bütün kademelerinde görebiliriz. Meselâ böceklerin dünyası, henüz onda birini dahi keşfedemediğimiz zenginlikte milletleri barındırır. Bunlardan karınca veya arı gibi tek bir milleti ele alacak olsak, herbirisi karşımıza binlerce türüyle, yani binlerce ayrı milletleriyle çıkar. Tabii, o milletlerden herbirinin kendisine göre bir düzeni ve tâbi olduğu yasaları vardır.

Bal arısı da arı neslinin binlerce milletinden bir tanesidir ki, Kur'ân uzun bir sûreye onun adını vermek suretiyle bu milletin sergilediği mucizelere özellikle dikkatimizi çekmiştir. Gerçekten de bal arılarının akıllara durgunluk verecek derecede ayrıntılı ve kusursuz bir düzen içindeki yaşayışları, harfiyen uydukları kurallar, büyük bir beceriyle yerine getirdikleri sanatlar, her gün değişen görevleri ve devredilen nöbetleriyle muhteşem bir toplum düzeninin hiç aksamadan sürüp gitmesi, bu çalışkan varlıkların bir millet olarak anılmaya her bakımdan hak kazandıklarını göstermektedir.

Gökte uçan kuşlar da, âyetin haber verdiği gibi, birer millet olarak anılmaya en az bizim kadar lâyık olan varlıklardır. Onlardan herbiri için bir hayat tarzı belirlenmiş; nerede yaşayacakları, nasıl beslenecekleri, nasıl toplanıp dağılacakları, nasıl eş tutacakları, nasıl yuva yapacakları, nasıl yavrulayacakları gibi konular kendilerine ilham edilmiştir.

Onlardan göçmen olanların durumu daha da hayret vericidir. Günü ve saati geldiğinde, bizim göremediğimiz ve sırrına akıl erdiremediğimiz bir şey onları yerlerinden kaldırır, havaya dizer. Belirli bir düzen içinde toplanırlar, nereye gittiklerini bilerek yola koyulurlar. Uçarken yine belirli bir düzen içinde şekiller alır, şekiller değiştirirler. Onların bu halini dikkatle izleyen kimsenin hiçbir şüphesi kalmaz ki, onlar bir emir altında, bir yasa uyarınca hareket etmektedirler.

Veya, Kur'ân'ın tabiriyle, onların herbiri birer ümmettir.

İşte, Kur'ân, hayvanlar âlemi hakkındaki bu tasviriyle, bize iki şeyi birden ihtar ediyor.

Birincisi: İlk bakışta bilinçsiz ve bizimle ilgisiz görünen bütün bu varlıklar, aslında, son derece hikmetli bir idare altındadır. Onlar başıboş olmadıkları gibi, bize yabancı da değildir. Onlar bizimle aynı Rabbin tedbiri altında, aynı Rabbin mülkünde yaşayan, aynı Rabbin yasalarına uyan âşinâ varlıklardır. Bir iman, bütün kâinatı bize şirin bir yuva yaptığı gibi, bütün bu varlıkları da bize dost eder. Ve insan, Yer ve Gökler Rabbinin adını anarak bu âlemde her yere kendi evine girer gibi girer, her yerde kendisini bir dost meclisinde bulur.

İkincisi: Bütün bu varlıklar başıboş olmadıkları gibi, insan da başıboş değildir. Ayağımızın altındaki karınca milletlerinin hayatlarını hikmetinin yasalarıyla inceden inceye düzenleyen Âlemlerin Rabbi, en üstün mertebede yarattığı insan gibi bir kulunu kendi haline bırakmaz. Zaten böyle bir dünyada da insanın payına herhalde amaçsız ve anlamsız bir hayat düşmez. Her köşesi sonsuz bir hikmetin eserleriyle düzenlenmiş ve her tarafı dostlarla şenlendirilmiş bir dünyaya ayak basmış bir insana yaraşan şey, bu dünyaya ters düşmeyecek şekilde hikmetli bir hayat sürmek ve bu hayatın sonundaki hesap için hazırlıklı olmaktır. ❖

İzzetli ve Sevilen Misafir

İnsan

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

Sözler'de insan ile ilgili geçen şu cümleyi aktaralım ve bu manaları tek tek açalım:

"... O insanı o nur, o meyve-i kudsiye ile, ahsen-i takvimde bir mu'cize-i kudret-i Samedâniyesi ve mektubât-ı Samedâniyenin bir nüsha-i câmiası ve Sultan-ı Ezel ve Ebedin bir muhatabı, bir abd-i hassı ve kemâlâtının istihsancısı, halîli ve cemâlinin hayretkârı, habibi ve Cennet-i bâkiyesine namzet bir misafir-i azizi suret-i hakikîsinde göstermiş."

Ahsen-i takvimde bir mucize-i kudret-i Samedâniye:

Kâinattaki her varlık bir kudret mucizesidir. Ne bir hücreyi, ne bir yaprağı, ne bir çiçeği, ne de bir yıldızı yapmak mümkün değildir, hepsi Allah'ın eseridir ve hepsi mucizedir. İnsan da en büyük bir kudret mucizesidir. Ahsen-i takvimde yaratılmıştır, yani mahlûkat âlemi içerisinde mahiyetçe en üstün, istidatça (yetenekleriyle) en mükemmel insandır. Ve bu insan bir meyvenin bütün ağaca muhtaç olması gibi, bütün kâinata muhtaç olarak yaratılmıştır. Samedanî bir mucizedir. Bilindiği gibi Samed ismi; "Hiçbir şeye muhtaç olmayan ve her şey kendisine muhtaç olan" demektir. Her şey, her şeyiyle Allah'a muhtaçtır. Bu ihtiyacın büyüklüğü nispetinde o şey Samed ismine daha büyük bir ayna olur.

Mektubât-ı Samedâniyenin bir nüsha-i câmiası:

Bir kitabın özeti onun bir nüsha-i câmiasıdır, yani kitaptaki her konu onda kısaca işlenmiştir. Bir meyve de ağacın nüsna-i câmiasıdır; ondaki çekirdek ağacın bütün planını ihtiva etmektedir. Kâinattaki her şey de samedanî bir mektuptur ve bunların tümünden yaratılan insan ise nüsha-i câmiadır.

Sultan-ı Ezel ve Ebedin bir muhatabı, bir abd-i hassı:

Bediüzzaman hazretleri "kelâm-ı İlâhî nihayetsizdir." buyurur. Kudret kelimeleri olan mahlûkat nihayetsiz olduğu gibi, kelam sıfatının kelimeleri de nihayetsizdir. Melek ilhamlarından, hayvanat ilhamlarına kadar pek çok çeşitleri vardır. Bu varlıkların hepsi kelam sıfatına muhataptırlar, ama en büyük muhatap, abd-i has olan insandır. Zira Cenâb-ı Hak kendisini bütün sıfat ve isimleriyle, vahiyler yoluyla insana tanıttığı gibi, bütün emir ve yasaklarını da ona bildirmiştir. Ayrıca insanlar içerisindeki has kullarıyla da vahiy, ilham ve sünuhat yoluyla konuşmaları vardır.

Kemâlâtının istihsancısı, halîli ve cemâlinin hayretkârı, habibi:

Risale-i Nur'larda, insan fıtratında cemâle karşı muhabbet, kemâle karşı meftuniyet ve ihsana karşı perestiş olduğu ders verilir. Cenâb-ı Hakk'ın cemâli de, kemâli de, ihsanı da sonsuzdur. Fakat bu manaları canlılar âleminde sadece melekler, insanlar ve cinler seyredebilirler. Hayvanlar kendi hususî tesbih ve ibadetleriyle meşguldürler; ne kendi varlıklarını, ne de bu âlemdeki eşyayı tefekkür etme gücüne sahip değillerdir.

İnsan ahsen-i takvimde yaratıldığı için bu tefekkür, istihsan, hamd ve hayret vazifesini de en mükemmel manada o ifa etmektedir.

Cennet-i bâkiyesine namzet bir misafir-i azizi:

Mükâfat menzili olan cennetin en aziz misafirleri insanlardır.

Dünya meydanında imtihana tâbi tutulan iki grup mahlûk vardır: İnsanlar ve cinler. Bu imtihanı iman, salih amel ve takva yoluyla kazanan kullarına Cenâb-ı Hak gözlerin görmediği akıl almaz saadet menzilleri hazırlamıştır. İşte o menzillerin en aziz misafirleri insanlardır.

"Sen olmasaydın eflaki yaratmazdım." hadîs-i kutsisinin birinci derecede muhatabı Resûlullah Efendimiz (asm) olmakla birlikte, onun gölgesinde bütün peygamberler ve kâmil müminler de bu mananın muhatapларıdırlar. Cennet de bu mümtaz şahsiyetler ve onların izinde giden mümin kullar içindir. Onlar olmasaydı cennet de yaratılmazdı. ❖

Gençlik İksiri

CÜNEYD SUAVİ

Yaşım 80'i bulsa da ne zararı var?
Vücudum çürüse bile ruhum baki değil mi?
Mademki bir müjde vermiş o şefkatli Peygamber
Bir saraya girer gibi kabre girsem ne çıkar?

Kısacası şu yani:
Artık ihtiyarlığıma şükredeceğim
Zaten yol sona erdi
Bir adım daha atarsam gençleşeceğim ❖

Buzların İmparatorları

ELİF E. BAYRAKTAR

"Uçamayan, komik yürüyüşlü, daima huysuz görünen bir kuş var ve bu kuş bize nasıl yaşanacağını gösteriyor." [1]

Antarktika... Sıcaklığı en az sıfırın altında 45 derece olan ve görüş mesafesini bir metrenin altına düşüren kar fırtınaları olan bir coğrafya. İmparator penguenleri, bölgede kış başlangıcı olan Mart ve Nisan aylarında üremek ve yavrularını büyütebilmek için uygun bölgelere yolculuk yapıyorlar. 25.000 kadar penguen bir araya gelirler.

Mayıs veya Haziran ayında penguen bir yumurta yumurtlar. Penguenler, kar ve buzla kaplı bir zemine yumurtaları için yuva yapamazlar. Ama Allah (cc) onların bedenlerinde yarattığı özeliklerle bu olumsuzluğu telafi ediyor. Ve imparator penguenleri yumurtalarını ayaklarının üzerinde koruyorlar. Yumurtladıktan sonraki birkaç saat içinde erkek penguen dişinin yanına gelerek, yumurtayı dişiden devralıyor. Yumurtanın buzun üzerine düşmemesi ve kırılmaması için azami dikkat gösteriyorlar. Erkek yapabileceği en doğru hareketi yaparak, önce ayak parmaklarını yumurtanın altına sokuyor ve sonra parmaklarını yukarıya doğru kaldırarak yumurtayı ayağının üzerinde karnındaki yumuşak tüylerin arasına doğru yuvarlıyor.

Neden kuluçkaya erkek penguen yatıyor?

Çünkü dişi penguen yumurtlama sürecinde vücudundaki besin deposunun tamamına yakınını kullanıyor. Bu kaybını telafi etmek ve yiyecek bulmak için de hemen denize gidiyor.

Böylece erkek penguenler için çok zorlu ve sabır gerektiren bir kuluçka dönemi başlıyor. Yumurtayı ayaklarının üzerinden indiremedikleri için kuyruklarından destek alarak topuklarının üzerinde dinlenirler. Yumurtanın buz ile temasını engelleyerek kuluçka süresini geçiriyorlar.

Zaman zaman saatte 160 km hızla esen zorlu kış şartlarında, 60 gün bir şey yemeden ve çok az hareket ederek yavruları için benzersiz bir fedakârlık gösteriyor penguenler. Bu zor kış şartlarından korunmak için birbirlerine yaklaşarak yardımlaşıyorlar. Erkek penguenler arada hiç boşluk kalmayacak şekilde adeta birbirlerine yapışarak büyük bir grup oluşturuyorlar. Çemberin dışından içine doğru sürekli yer değiştiriyorlar ve bu şekilde birbirlerini donmaktan kolluyorlar.

Penguenlerin dışta bulunan tüyleri yağla kaplı ve su geçirmezken, bunların altında yumuşak tüyler bulunuyor.

Harvard Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden yardımcı Doçent Jessica Meir, 2013 yılında The Journal of Experimental Biology adlı akademik dergide yayımlanan makalesinde, dondurucu ortamda bulundukları halde imparator penguenlerin vücut sıcaklığının yaklaşık 37 derecede sabit kaldığını belirtiyor.

Deniz biyoloğu olan Kaliforniya Üniversitesi'nden Dr. Paul Ponganis ise, hava sıcaklığı eksi 20, hatta eksi 30 dereceyken penguenlerin tüylerinin altındaki ısının 30-35 derece olabileceğini dile getiriyor.

Glasgow Üniversitesi'nden Dr. Dominic McCafferty ve ekibi de 2013 yılında Journal of Biology Letters'ta yayımlanan makalelerinde, penguen tüylerinin ısı yalıtımının %80'inden fazlasını sağladığını ve rüzgâra karşı da çok dirençli olduğunu ifade ediyorlar. Buna göre, vücutlarındaki "karşı akım ısı değişim sistemleri" penguenlerin ısı kaybını en aza indiriyor. Ayrıca bunlara ek olarak penguenlerin burun boşlukları da solunum sırasında ısı kaybetmelerini önleyecek şekilde yaratılıyor.[2]

60 günün sonunda yumurta çatladığında bile erkek penguenin görevi bitmiyor. Yumurtadan çıkan yavru ilk yemeğini babasından yiyor. Baba, yutağında yavru için bekletilen az da olsa bir tür süt salgılıyor ve bunu yavrusuna içiriyor.

"İmparator penguenlerin hayatları, müthiş bir merhametin yansıması. Erkek penguenler, beslenmeden ortalama 64 gün boyunca yumurtalarını ayaklarının üstünde taşıyor. Dişi gecikecek olursa, yavru babasının yemek borusundan gelen, memelilerin sütüne benzeyen bir sıvıyla besleniyor."[3]

Dişiler denizden döndüklerinde olağanüstü bir olay daha yaşanıyor

Dişi penguen seslenmeye başlıyor ve erkek de onlara karşılık veriyor ve Allah'ın verdiği bu özel kabiliyet sayesinde birbirlerini seslerinden tanıyıp buluşuyorlar.

Dişi, kursağında depoladığı yiyecekleri yavrusuna veriyor ve yavru böylece ilk gerçek yemeğini yiyor.

"Dişiler, açlıktan ölmek üzere olan erkek penguenlerin onlara en çok ihtiyaç duyduğu anda geri dönüyorlar. Anneler yavrularını ilk kez görüp besleme görevini devralıyor. Sonrasında ebeveynler aylar boyunca sırayla yavruları için yiyecek bulup getiriyorlar."[4]

...

Binlerce penguenin aylar boyu bu zor şartlarda fedakârca ve dayanışma içinde olmaları müthiştir. Hele şuur sahibi insanların yaptıklarını düşününce... Ki bu ayrıca Darwincilerin, "zayıfların ezilerek yok olduğu" iddiasını da çürüten bir fedakârlık örneğidir aynı zamanda.

Bu büyük azim, sabır ve hayret verici kararlılık ibret vericidir. Ve elbette her yavrunun üzerinde, sonsuz merhamet ve şefkat sahibi bir Rabbin korumasını gösterir.

Şuursuz bir canlıdan, bu kadar zorlu şartlarda yumurtasını bırakıp, kendi başının çaresine bakması beklenir aslında. Ama böyle olmuyor. Akılsız, şuursuz oldukları halde, büyük bir dayanışma ve iş bölümü yapmaları, bir amaç için ölümü bile göze almaları gösteriyor ki, onlar bu şekilde sevk edildikleri için bunları yapabiliyorlar. Allah (cc) rahmetini ve hikmetini bu şekilde gösteriyor.

Evet canlıların şuurlu gibi hareket etmelerini sağlayan, onlara bu özellikleri veren her şeyin Rabbi olan Allah'tır. O, bizi böylece kendi sonsuz şefkat ve merhametine şahit kılıyor. ❖

Kaynaklar:

1- Antarktika'da dönem dönem imparator penguenlerinin yaşam ve üreme döngüsünü araştırıp, fotoğraflayan Stefan Christmann.

2- Atlas Dergisi

3- Dr. Paul Ponganls, Amerika Ulusal Bilim Vakfı (NSF)

4- National Geographic

Osmanlı Türkçesi Öğrenmek Bize Ne Kazandırır?

MELTEM NARLI

Birçok insan tarafından “Osmanlıca” olarak bilinen ve dile getirilen “Osmanlı Türkçesi”, esasen bir dil değildir. XIII. - XX. yüzyıllar arasında konuşulan ve yazılan “Tarihî Türkiye Türkçesi”dir.

Osmanlı Türkçesi, geçmişle bugün arasında bir köprüdür. Nitekim Osmanlı Türkçesi, atalarımızın miras bıraktığı kültürel, siyasî, diplomatik, maddî ve manevî eserlere ulaşmada, onları bulunduğu zaman mefhumu içerisindeki anlamlarıyla anlamada bir rehberdir.

Günümüzde maalesef, Osmanlı Türkçesi okuyabilen, anlayabilen ve tahlil edebilen kişi sayısı oldukça azdır. Bu sebepledir ki; tarihimizi, derinlemesine inceleyebilme ve anlayabilme noktasında yetersiz kalıyoruz.

Osmanlı Devleti; siyasetiyle, diplomasisiyle, toplumsal bütünlüğüyle, sanatla, müzikle, bilimle ve daha birçok eserleriyle öğrenilmesi ve anlaşılıp aktarılması gereken bir hazinedir. Bundan dolayıdır ki; Osmanlı Türkçesi öğrenmek, tarihsel bir görev olmanın yanında, kişinin mensûbu olduğu vatanın dününü, bugününü ve yarınını iyi analiz etmesinde önemli bir faktördür. Nitekim, geçmişini bilmeyen nesiller, geleceğini şekillendiremezler. Şekillendirseler bile, defalarca tekrar edilen hataları, “tarih tekerrürden ibarettir” kisvesi altında eritmeye çalışacaklardır. Oysa ki; tarihte yapılan her hata, bugüne bir tecrübe ışığı olma niteliğindedir. Bu nedenle, tarihi iyi araştırmak, iyi okumak, iyi tahlil etmek, iyi yorumlamak gerekir. Bunun da en önemli araçlarından birisi Osmanlı Türkçesi öğrenmektir.

Osmanlı Türkçesi öğrenmek, sadece tarihsel metinleri, eserleri anlamak demek değildir. Osmanlı Türkçesi öğrenmenin bize kazandırdığı en önemli kazanımların biri de Türkçe’yi güzel konuşma ve yazmadır. Nitekim, günümüzde halkın dışında, halka hitap eden birçok insan, anlam kaymalarına yol açacak telaffuzlarda bulunuyorlar. Hâl böyle olunca, Türkçe’yi güzel kullanamıyor, kendi dilimize yabancılaşıyoruz. Aynı zamanda Osmanlı Türkçesi öğrenmek, sözcük dağarcığımızı genişleterek, ifade zenginliğimizi ziyadeleştirecektir. Edebî eserleri okurken zevk almayı, derin manalarda seyr-u sülûk etmeyi sağlayacaktır. Bu da kişinin gönlüne bir hoşluk, bir naiflik kazandıracaktır.

Osmanlı Türkçesi’nin bu denli faydalar sağlaması, ihtivâ ettiği Arapça ve Farsça kelimelerin zenginliğinden ve bu dillerin sanatlı kullanımından kaynaklanmaktadır. Bilindiği üzere, Osmanlı Devleti zamanında bilimsel eserler Arapça, edebî eserler Farsça olarak yazılırdı. Türkçe ile de birleşerek Tarihî Türkiye Türkçesi olan Osmanlı Türkçesi, Türk milletinin geleceğine ışık tutacak projektörüdür. Bu nedenle Osmanlı Türkçesi’nin tüm okullarda öğretilmesi gerekir.

Tüm bu anlattıklarım doğrultusunda, Osmanlı Türkçesi öğrenmek bize, hayatımıza, neslimize, vatanımıza, milletimize çok büyük faydalar sağlayacaktır. Tarihini öğrenen, anlayan ve kavrayan milletler, gelecek nesillere çok daha sağlam yarınlar bırakacaktır. ❖

Bir Hadis

Her Duyduğunu Söylemek...

İBRAHİM YARDIM

Ebu Hureyre (ra) Resulullah’ın (sav) şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

“Her duyduğunu söylemesi kişiye günah olarak yeter.”[1]

Bu hadis, bir Müslüman’ın kendisine ulaşan bilgilere karşı temkinli, tedbirli ve teyakkuz halinde (uyanık) olması konusunda dikkatli olmaya sevkeder. Çünkü bir Müslüman, duyduklarının doğruluğunu araştırıp ona göre hareket etmelidir. Özellikle de yanlış ve kirli bilgilerin her zamankinden çok daha fazla olduğu günümüzde...

Ayrıca bu hadis, herhangi bir araştırma yapmadan, her söyleneni aktarmanın “yalan söylemek” anlamına geldiğini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Dinlediğimiz, okuduğumuz bilgiler ya yalandır veya doğrudur. Her duyduğu şeyi anlatan ve paylaşan bir insan, mutlaka bazı yalanları da konuşmuş olur.

Yalan, bir şeyi olduğundan başka şekilde anlatmaktır. Kişi kasten böyle yaparsa günah işlemiş olur ki, yukarıdaki hadiste de Peygamberimiz bu tehlikeli sonuca dikkat çekmektedir.

Amel defterimize yalan yazılmaması için duyduklarımızı iyice tahkik edip doğru mu yanlış mı olduğunu anlamalı, ona göre davranmalıyız. ❖

Kaynak: 1. Er-Rudani, M. bin Muhammed bin Süleyman, Cem’ul-Fevaid, sayfa : 280, hadis no: 8059, (Adab Bahsi) İz Yay., 4. cilt, İstanbul, 2000.

Her Şey Güzeldir;

Ya Bizzat Veya Sonuçları İtibarıyla

ADNAN ŞİMŞEK

"Her şey güzeldir, ama herkes göremez."
— Konfüçyüs

Her birimizin, bakış açısı ve yorumuna göre şekillenen özel bir dünyası var. Yaşadıklarımızı, olayları, varlıkları güzel veya çirkin bulmamız; görüş ufkumuza, büyük resmi görüp görmemeye ve kullandığımız gözlüğe bağlı. *"İman ise, her şeyi güzel, ünsiyetli gösteren şeffaf, berrak, nuranî bir gözlüktür."* Bu gözlükle bakıldığında *"O, yarattığı her şeyi en güzel şekilde yaratandır."* (Secde suresi, 7) âyetinde görülen sırlardan biri, Kur'an tefsirinde şöyle izah edilir:

"Her şeyde, hatta en çirkin görünen şeylerde, hakikî bir hüsün ciheti (güzellik yönü) vardır. Evet, kâinattaki her şey, her hadise, ya bizzat güzeldir, ona hüsn-ü bizzat denilir veya neticeleri cihetiyle güzeldir ki, ona hüsn-ü bilgayr denilir. Bir kısım hadiseler var ki, zahiri çirkin, müşevveştir (karmakarışıktır). Fakat o zahirî perde altında gayet parlak güzellikler ve intizamlar var."

Gül bizzat güzeldir, gübre ise neticesi itibariyle güzel.

Atmacaların serçe kuşlarına saldırması, görünüşte güzel değildir. Serçelerin kabiliyetlerinin gelişmesi için ise bu gereklidir ve güzeldir.

Bahar mevsiminde, fırtınalı yağmur hoşumuza gitmeyebilir. Bahar çiçeklerinin açması için ise, bu yağmurlar çok değerlidir ve güzeldir.

Melek bizzat güzeldir. Şeytanın yaratılması ise, neticesi itibariyle güzeldir.

Özetle; her şey ya bizzat güzeldir veya neticeleri itibariyle güzel.

...

En basit hayat tabakası olan bitkilerde görünür ki, yer altına girmiş çekirdek gün gelir bir ağaç olur. Meyvelerin, çekirdeklerin, tohumların ölümü, zahirde (görünürde) bozulmak ve dağılmaktır. Görünüşte çürümek çirkindir. Tohumun ölümü, sümbülün hayatını netice verir ki, bu güzeldir. Ebedi âlemde baki bir hayat sümbülü vermek için, insanın ölümle toprağın altına gitmesinde olduğu gibi.

Bir çiçeğin açışında, bir kelebeğin uçuşunda Allah'ın isim ve sıfatlarının yansımaları görülür. Aslında çürüyen tohum da, çürüyen elma da, düşen yaprak da, çürüyen beden de tabiatta işleyen ritmin bir parçasıdır. Ancak kainattaki ahenkli sistemin bütününe, büyük nakışa bakıldığında bu görülebilir. Dikkatle araştırıp düşündüğünde anlaşılır ki: Bu âlem çürüyeni ile de, doğanı ile de, öleni ile de ya bizzat güzeldir veya neticeleri itibariyle güzel.

...

Yaratılışta esas olan hayırdır. Şer ve çirkinlik, güzelliklere oranlandığında çok azdır. Pek çok faydaları olan yağmurdan zarar gören tembel bir adam diyemez ki; "yağmur rahmet değil."

Yaratılışta küçük bir şer ile beraber, büyük bir güzellik ve hayır vardır. Küçücük bir olumsuzluk gelmesin diye, büyük bir hayrı terk etmek, büyük bir kötülük olur. Onun için o küçük şer dahi, hayır hükmüne geçer.

Şerri yaratmak; kötülük ve çirkin değildir. Şerrin işlenmesi, şer ve çirkindir. İşleyen mesul olur.

...

Çirkin gördüğümüz şeyler de, güzelliğin derecelerini anlamamıza vesile olduğundan neticesi itibariyle bir güzellik olur.

Bazı büyük park veya bahçelerde düzenleme çalışması yapılırken, bahçe mimarı, rengârenk ve zarif çiçeklerin ortasına, büyük ve kaba kaya parçaları yerleştirir. Böylece çiçeklerin güzelliği daha belirginleşir. Çiçeklere odaklanan ve kaya ile kıyaslayan, çiçeklerdeki güzelliğin farkına daha çok varır. Çiçekler bizzat güzeldir. Bahçedeki kaya parçaları ise neticesi itibariyle güzel. Fakat, kayalara odaklanan, sadece onlarla meşgul olan, çiçeklerden keyif almaz. Olumsuzluklara yoğunlaşıp, hayatı ıskalayanların üstlendiği rol maalesef budur.

...

Olayları sadece kendi açımıza göre değerleyip, hüküm vermek yanıltıcı olur, Bediüzzaman'ın şu cümleleri konumuza ışık tutar: *"Âlemdeki nizamda binlerce hikmet vardır. Bir ferdi razı etmek için bin hikmet feda edilmez. Eğer her ferdin keyfine göre hareket edilirse, dünyanın nizam ve intizamı fesada gider (bozulur)."*

Ey halinden yakınan, şikayet eden, sen nesin? Neye binaen itiraz ediyorsun? Küçücük hevesini, kainatın gidişatına mühendis mi yapıyorsun? Ne biliyorsun ki, istediğin şey, sonra senin başına dert olmasın.

Ne vücudumuzun, ne kâinatın mühendisi değiliz. Yaptığımız işlerdeki bilincimizin payı, bilinç dışımız ile kıyaslandığında binde bir bile değildir. Esas işler bilinç dışı organizasyonda gerçekleşiyor. Bu organizasyonun mühendisi biz değiliz.

Parmağımızı kaldırmak gibi bir kararımızda, haberimiz olmadan beynimiz sahne arkasında muhteşem bir organizasyonla işliyor. Nöronlar arası eylemler planlanıyor, oylanıyor, sunuluyor. Bu büyüleyici sırları keşfettikçe inkişaf ediyoruz.

Bu sırlardan biri de; canlılığımızın devamı için her saniyede vücudumuzda 11 milyon byte veri akışı gerçekleşmesine dair. Sadece 40 byte veri akışı bilincimizin kontrolünde. Bu şuna benziyor: Biz onbir milyon ağacın bulunduğu bir veri ormanı içinde iken, bilinç dediğimiz el fenerimizin ışığının sadece 40 ağacı göstermesi gibi bir şey.

İnsan kendini ve kâinatı tanıdıkça, sonsuz ilim ve kudret sahibini tanıma ufkuna doğru ilerler. *"O, yarattığı her şeyi en güzel şekilde yaratandır."* âyetindeki bazı sırları keşfeder. Bilim sahasındaki hayret ve hayranlık uyandıran buluşlar tefekküre yepyeni pencereler açar.

Görür ki; her şeyi hikmetle yaratan ve her bir varlığı bizzat veya sonuçları itibariyle en güzel şekilde var eden, binbir gizemle donatan, görevi bitince terhis ettiren Allah'tır. Allah neyi yaratmışsa, mevcut şartlar içerisinde, olandan daha güzeli yoktur.

...

İman gözlüğü ile bakınca her şey güzeldir.

Musibet de güzeldir. Sabreden bir insanın kazandığı sevap, çoğu nafile ibadetle kazanılan sevaptan çok daha büyük olabilir.

İhtiyarlık da güzel ve hatta ölüm dahi güzel.

Fakat yüzeysel bakınca, her olayı sadece kendimize bakan fayda ve zararlarına göre değerleyince hata ediyoruz.

Hoşumuza giden veya gitmeyen bir durum karşısındaki niyet ve tavrımız, Allah'ın rızasını netice verirse güzeldir, yoksa güzel değildir.

"Çirkin hayat yoktur, o hayatı çirkinleştiren insanlar vardır. Kimi hırsından, kimi kompleksinden, kimi cahilliğinden yapar bunu. Ve kendilerine sorsanız hep haklıdırlar. Bu hiç değişmeyecek." diyen C. Bukowski, değişmeyen bir gerçeği görmeye ve düşünmeye davet ediyor bizi. ❖

Mimar Sinan'ın Günlükleri

DOÇ. DR. RASİM SOYLU

"Ulaşmaz dest-i edeb-i garb-ı hevesbâr-ı hevâkâr-ı dehâdâr

De'b-i edeb ebed-müddet Kurân-ı ziyâbâr-ı şifâkâr-ı hüdâdâr" (Lemaat)

Yani Batı'nın dehaya dayanan, nefis ve idefikslere (heveslere-arzulara) hizmet eden sanat ve estetik anlayışı, Kurân'ın Hüda'ya dayanan ve insanın aklını, kalbini aydınlatan, ruhun gıdası ve şifası olan sanat ve estetik anlayışına ulaşamaz.

...

Avrupa sanatının temelleri mitoloji, (Musalar) esin perileri, ikonografi, felsefe ve estetiktir.

İslam sanatının temelleri ise inanç, ilham, rıza-yı ilahi, belagat ve bediiyattır (estetik). İslam sanatçısı mütevazidir, imzasını bile Hiç, El-Fakir, El-Aciz diye atar. Kendisini İlahi sanatın öğrencisi ve muhatabı olarak görür. İslam sanatında sanatçı yaratmaz. İlahi güzelliğe ve yaratılışa mazhar olur. Yani İlahi isim ve sıfatların aynası olur. Güneşin ışıklarını yansıtan su kabarcığı veya ayna gibi kendisi bir hiçtir ama Şems-i Ezeliye tecelligâh olmuştur.

İstanbul'u gezen ve bilhassa Mimar Sinan'ın eserlerini gören bütün yabancı sanat ve kültür adamlarının sıklıkla sordukları bir soru vardır: "Böyle muhteşem bir mimarinin muhakkak bir estetik anlayışı da olmalı."

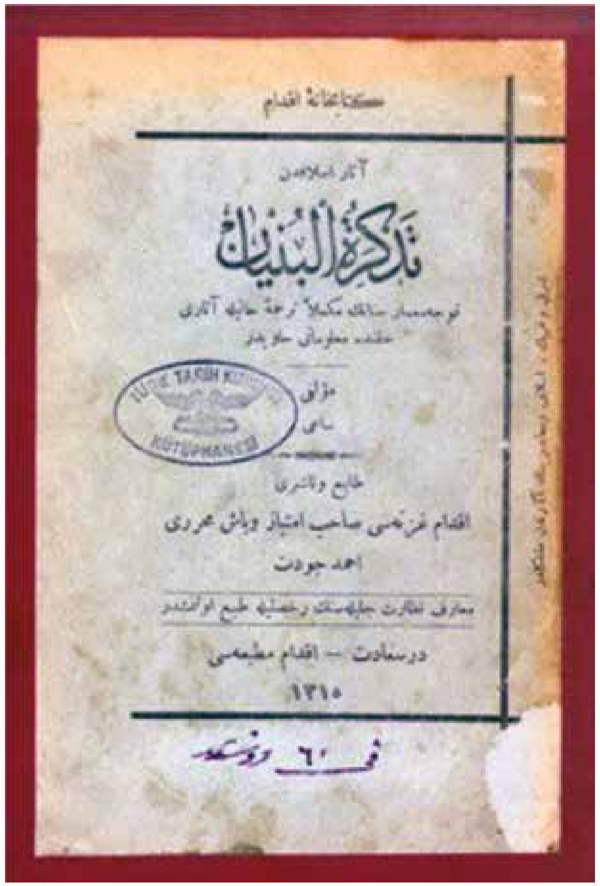
Ünlü Rus ressamı Kandinsky'nin İstanbul ziyareti sırasında Sultan Ahmet Camii önünde durup hayran hayran bakarken adeta eserin estetik manifestosunu okuduğunu eşine yazdığı anılarında anlatır.

...

Mimar Sinan'ın el yazma günlüklerinden Tezkiretü'l-Bünyan.

Kendi kaynaklarımız kütüphanelerin tozlu raflarında saklanırken biz ise hâlâ şaşkın şaşkın Batı estetiği ve sanat felsefesi ile meşgulüz. Henüz dedelerimizin kitaplarını okumadık. Kültür kaynaklarımız, bilhassa sanat, estetik ve belagat kitapları yeni yeni günümüz insanına hitap edecek şekilde yayınlanmaya başladı.

Bize, öğrenciyken Osmanlı sanatkârlarının çok muhteşem sanat eserleri üretmelerine rağmen sanatın teorisini yazmadıkları söylendi. Ne de olsa Yörük ve Göçebe Türkler sözlü edebiyata sahipti. Ancak hakikat hiç de öyle değil. Kadim medeniyetimizin kitapları sadece İstanbul'da değil dünyanın her yerinde, kütüphanelerde ve arşivlerde saklanıyor. Hatta pek çok ülke kütüphanesinde açık erişim de var.

كتبخانهٔ اقدام

آثار اسلاميه

تذكرة البنيان

مؤلفی

ساعی

طابع وناشری

اقدام غزته‌سی صاحب امتیاز وباش محرری

احمد جودت

درسعادت — اقدام مطبعه‌سی

١٣١٥

Osmanlı dönemine ait birkaç Risale-i Mimariye kitabı vardır. "Mimar Sinan'ın Günlükleri" bu kitaplar arasında en kıymetli olanıdır. Bütün hayatı boyunca yaptığı eserlerin listeleri ve öykülerinden bahsettiği bu günlükleri yardımcısı Sai Çelebi'ye yazdırmış. Sinan, devletin Hassa Mimarlar Ocağının başıdır. Yani bugünkü imar ve bayındırlık bakanlığı gibi. Ehl-i Hiref teşkilatı gibi saraya bağlı çalışan bütün sanatkârlar onun emrinde kayıtlıdır.

Mimar Sinan'ın Tezkiretü'l-Bünyan ve Tezkiretü'l-Ebniye isimleri ile el yazma günlüklerinin nüshaları farklı kütüphane ve arşivlerde kayıtlıdır. Bu günlüklerinde kendi hayat hikayesi, nasıl mimar olduğu ve nasıl başarılı eserler üretmeye muvaffak olduğunu anlatır. Tabi ki bu arada kendi sanat felsefesini de ortaya koyar.

Örneğin Selimiye camiini şöyle anlatır:

Menar-ı çar güya çar-yar-ı Fahr-i alemdür

O günbedde alem Nur-u Nebi'ye olunur ima.

Yani, Caminin Kubbesi Hazreti Peygambere, dört minaresi de onun güzide arkadaşları, dört halifeye gönderme yapar.

...

Osmanlı medreselerinin en esaslı ilimlerinden olan Belagat ilmi, Fenni Beyan, Fenni Maani ve Fenni Bedi diye üçe ayrılır. Fenni Bedi, Bediiyat yani bugünkü Estetik bilimidir.

Yine Selimiye camii için yazılan kasidede şu beyit onun estetik anlayışına da ima eder:

Acayib ihtimam etmişdürür fenn-i bedi'in-de

Beyanı kabil-i tâbir olanlardan değül asla.

Yani, Selimiye camiini sanat ve estetik ile öyle özenerek bina etmiştir ki, taşıdığı anlamları kağıda dökmek mümkün değildir. ❖

Sürprizli Öykü

"İsmin Ne Senin?"

HAZIRLAYAN: AYŞE ZEHRA

Evine dönmekte olan yaşlı kadın, apartmanın önünde oynayan sevimli çocuğu görünce laf atmadan duramadı ve adını sordu...

Çocuk adını tam söyleyecekti ki, "Dur söyleme" diyerek bir öneride bulundu:

"Sen bana adının ilk harfini söyle, ben de adını bulayım..."

Yaşlı kadının bu önerisi çocuğun da hoşuna gitti ve "Y" dedi.

Yaşlı kadın önce "Yusuf" dedi, olmadı. "Yasin" dedi, yine olmadı. "Yunus" aa. "Yahya" aa...

Kadın y harfiyle başlayan aklına gelen tüm isimleri söylediği halde çocuğun adını bulamamıştı. Sonunda "Tamam anlaşıldı bulamadım" dedi, "Hadi sen söyle bakayım..."

Çocuk, oyunu kazanmasının gururuyla söyledi ismini: "Yamazan..." ❖

'Ben İyi Bir Anne Değil miyim?'

FEYZULLAH AKDAĞ
Psikolojik Danışman

Soru: Oğlum dört yaşında. Ona çok iyi bir anne olmak istiyorum. Çocukken yaşadığım sıkıntıları yaşamasın istiyorum. Bu amaçla çok okuyorum ve çok araştırıyorum. Özellikle sosyal medyadaki uzman pedagogları takibe alarak dediklerini uygulamaya çalışıyorum ancak bu konuda sabır gösteremeyip pes ediyorum. Tavsiye ettikleri kitapları, oyuncakları maddi durumumdan dolayı alamıyorum genellikle. Sonuç olarak uzmanların dediklerini yapamadığım için iyi bir anne olamadığımı düşünüyorum. Bu düşünce beni ciddi bir bunalıma sokmuş durumda. Yardımcı olabilir misiniz?

Cevap: İyi bir ebeveyn olup olmadığınızın ölçütü uzmanların dediklerini başarıyla yerine getirebilmeniz değildir. Elbette uzmanların dediklerini dinlemeyin demiyorum. Onların tavsiyelerine ve hatta gerekirse profesyonel yardımlarına ihtiyaç duyulduğunda başvurulmalıdır. Bu noktada bir denge sağlamak çok önemlidir. Sizde görebildiğim kadarıyla dengeyi sağlayamayıp aşırıya kaçma durumu oluşmuş. Bu aşırılık da başarısızlık olarak telakki ettiğiniz bu durumun "kötü ebeveyn" olarak iç dünyanıza yansımasına neden olmuş.

Öncelikle şunu belirtmeliyim ki, çocuk terbiyesinde herhangi bir fikir, davranış ya da tavsiyenin teoride olması gereken ile gerçekte olanı arasında her daim bir fark vardır. Bu fark, dünyada yaşayan insan sayısı kadar farklı kişiliğin olmasından kaynaklıdır. Her çocuk ve her insan kendine hastır ve kendine özeldir. Tıpkı parmak izlerimiz gibi. Üstelik buna ailenin ve çocuğun bulunduğu bağlamı da eklersek falanca uzmanın falanca tavsiyesi teoride gayet güzel olabilir ama sizin aile bağlamınıza ve evladınız özelinde uygun bir tavsiye olmayabilir. Uzmanlar bir tavsiyede bulunurken genel ilkelerden hareket ederek genel bir yaklaşım sergilerler. Siz bu tavsiyeyi körü körüne bir taklitle kendi evladınıza uygulamaya kalkarsanız muhtemeldir ki büyük bir hüsran yaşayacaksınızdır. Bu hüsran da zamanla kendinize olan güveninizi ve saygınızı bitirip sizi tüketecektir. Bir kitapta ya da sosyal medyada rastladığınız tavsiyelere lütfen bu bilinçle bakarak kendi aile bağlamınıza uyarladıktan sonra uygulamaya geçin.

Ayrıca duyduğunuz her tavsiyeyi uygulamaya çalışmanız büyük bir hatadır. Belki de evladınızın buna ihtiyacı yoktur. İhtiyacı olmadığı halde çocuğa bunu uygulamaya kalkarsanız bu ciddi manada olumsuz sonuçlara neden olur. İhtiyaç duyduğunuz tavsiyelere kulak kabartmanız daha doğru bir yaklaşımdır.

Teori ve pratik arasındaki doğal fark hiçbir zaman aklınızdan çıkmasın. İnsanlara "şu şekilde davranın" diyen bir uzman acaba bu dediğini kendi hayatında ne kadar uygulamaktadır? Ya da bu dediğini uygularken ne sorunlar yaşamıştır? Bu soruyu lütfen kulağınıza küpe edin. Zira uzman da olsa insan hata yapabilir, eksikleri olabilir, yanlış davranabilir. Doğruyu söylemek ile doğruyu yapmak arasında ciddi bir fark vardır. Uzmanlar tavsiye ettikleri her şeyi kendi hayatlarında tam manasıyla uyguluyor diye düşünmek hata olur. Onların sadece aldıkları eğitimle ve kişisel tecrübeleriyle çıkardıkları genel ilkelerden bahsettiklerini ve size düşenin ise bu tavsiyeleri ihtiyacınıza binaen kendi bağlamınıza uyarlamak olduğunu bilin.

Öte yandan size evlilik ve çocuk ile ilgili tavsiyelerde bulunan her uzmanın evli ve çocuklu olduğunu sanmayın. Birçok meşhur pedagog evli bile değil. Bu onların tavsiyede bulunamayacakları anlamına gelmez elbette, ancak bu tavsiyeleri kendi evladına uygulama imkânından mahrum bir uzmanın işin uygulaması manasında eksik olduğunu da belirtmek isterim.

Son olarak gerek yazar olarak gerekse de sosyal medyada meşhur olan birçok uzmanın arkasında birçok sponsor var. Size o tavsiyeyi verdiği videoda giyeceği kıyafetten tutun ayağındaki pabucuna kadar her şey sponsorlarca karşılanmış durumdadır. Yani uzman, size o tavsiyeyi verirken bu tavsiyeleri kendi hayatında uyguladığında yaşadığı kötü tecrübeleri anlatmayacaktır muhtemelen. Çünkü bu, reklamını yaptığı firmalara da zarar verecektir. Eve gittiğinde ne pişireceği, çocukları okuldan kimin alacağı, evin temizliğini ne zaman yapacağı gibi sorunları olmayan bir insan ile kendinizi kıyaslamanız şahsınıza büyük haksızlıktır. Zira takip ettiğiniz bu tarz fenomenlerin ihtiyaçlarını yardımcıları hallediyor zaten. Siz ise tek başınıza birçok sorumluluğu yerine getirmek zorundasınız. Elbette bunlara harcadığınız enerjiden sonra uzmanların tavsiyelerini evinizde eksiksiz uygulamanız mümkün olmayacaktır. Bu sizin kötü bir ebeveyn olduğunuz anlamına gelmez. Olduğu kadarıyla ve uyarlayarak yapın yeter. Bu süreçte elbette sorunlar yaşayacaksınız, bu da insan olmaktan kaynaklıdır; mükemmel değiliz.

Kendinizi tamamen uzmanlara bırakmak yerine kendinize güvenin! Küçüklüğünüzden beri anne babanız başta olmak üzere çevrenizden ve kültürünüzden beslenerek oluşturduğunuz ebeveynlik figürüne güvenin! Bilinçaltınızda olan ve gerektiğinde ortaya çıkan ebeveynlik içgüdülerinizin bulunduğu bagaja güvenin! Çocuk terbiyesinde mükemmel ebeveynliğin mümkün olmadığını bilin! Zaten böyle bir şeye gerek olmadığını da aklınızda tutun. İyi niyetinizi, ideal örnekliği, samimi çabanızı, halis duanızı eksik etmiyorsanız ve asıl terbiye edicinin Allah olduğunu unutmamışsanız doğru yoldasınız demektir. Bu hal üzere gittiğiniz sürece doğal olarak yapılabilecek tüm hataların telafisi olduğunu bilin. ❖

Sorularınızı **ruhsalsifa@gmail.com** adresine yazabilirsiniz.

düşünceler

HAZIRLAYAN: ASLINUR BAHAR

Yaptığın sana geri dönecektir,
o yüzden sadece iyilik yap.
— HZ. ALİ (KV)

En büyük sorumluluğumuz,
sonraki nesillere doğru örnek olmaktır.
— J. SALK

İnsanın kıymetini, uzak durdukları ile
yakın oldukları belirler. Neyin
peşindeysek zamanla ona benzeriz.
— İBRAHİM TENEKECİ

Gölgesinde asla oturamayacağını bilerek
ağaçlar diken bir insan, en azından
hayatın anlamını çözmeye başlamıştır.
— TAGORE

Allah'tan başkasına kulluk edeni,
Allah, her şeye kul eder.
— RASİM ÖZDENÖREN

Bir şey yap güzel olsun… Huzura vesile olsun,
rikkate yol açsın, hakikate işaret etsin.
— MUSTAFA KUTLU

Kıyaslamayı başkalarıyla değil,
kendisiyle yapan, sürekli gelişebilir.
— DOĞAN CÜCELOĞLU

'Hayatta kimseye güvenmeyeceksin' demek
saçmalıktır.
Ama kime iki defa güveneceğini de
hesaplamalı insan.
— V. HUGO

Hiç kuluna zulmeder mi Hüdası
Kulun çektiği kendi hatası.
— SALİH BABA DİVANI

İnsanın yaşadığı hayat,
düşüncesine de şekil verir.
— DOÇ. DR. EMİN IŞIK

Çağların bilgeliğini ara;
ama dünyaya bir çocuğun gözleriyle bak!
— R. WİLD

HAL DİLİ

OSMAN SUROĞLU

Ahenk

Karikatür Okumaları

Bir bütünün parçalarının aynı gayeye yönelmeleri gerekir. Çünkü aynı amacı taşımayan parçalar bütünlüğü ve ahengi bozar.

İnsan da tüm organları ve duygularıyla bir bütündür. İnsanın mutmain olabilmesi, iç huzuru bulabilmesi için, aklını ve duygularını tatmin eden bir hayat gayesine yönelmesi gerekir. Mesela bizim kültürümüzde bu ahengi yakalayabilmiş insanlar için, "akl-ı selim, kalb-i kerim" denilir.❖

Çoklarının aradığı "doğru" idi,

amma aradıkları yer doğru değildi...

Doğrular doğru yerde aranmazsa bulunmaz...

M. Selahaddin Şimşek

Ramazan Bayramınızı tebrik ediyor,
siz değerli dostlarımız ve İslam Âlemi hakkında
hayırlara vesile olmasını Rabbimizden niyaz ediyoruz.

Zafer Dergisi Yönetim Kurulu

www.zaferdergisi.com

www.zaferdergisi.com